

Norden NU

1 – januar – 2016

FORENINGEN NORDEN

Tag med - tag ud

Foto: Polfoto

24 rejsesider
midt i bladet

Du kender ham...

Foto: Polfoto

**Haarder om nordisk identitet,
som skærpes af udlandets
interesse. Mød en entusiastisk
kulturminister. Side 22-23.**

Foto: Polfoto

**Året er 1966.
Storebror hedder Peter.
Hvad hedder lillebror?
Side 3 samt 20-21.**

Nordiske modeller under pres. Og det er ikke sikkert, at de holder. Interview med professor emeritus Flemming Ibsen om arbejdsmarkedet i Norden	5-6
Storm. Grønlandske Bolettes Silis-Høegh rusker op – på Nordatlantens Brygge.	8
Det undrer det mig, hvor langsommeligt og besværligt det er at ændre uhensigtsmæssige regler. Siger Ole Stavad i forordet til Grænsehindringsrådets beretning.	10-11
Bruger vi ytringsfriheden i foreningerne? Tør vi? Professor Christian F. Rostbøll leverede skyts, da Foreningen Norden samlede baltiske organisationer.	14-15
COP21: Nordisk pavillon i Paris sugede publikum til sig i december.	16
Sveriges største maler i Danmark – i januar. Mesteren er C. F. Hill.	18
Humorist og politiker: Vi går tæt på Foreningen Nordens nye formand, Mogens Jensen. Ikke som politiker, men som menneske.	3 + 20-21
Bertel Haarder om Nordic Cool II: Først var det USA. Nu sætter vi varige nordiske spor i Europa. Kulturminister Bertel Haarder om gigantsatsningen Nordisk Kulturfestival i London i 2017.	22-23
Tema: Rejser i Norden – ingen grænser for udfoldelse. Midtersiderne. Træk dem ud!	

■ **Magasinet Norden Nu** skrives og redigeres efter journalistiske kriterier, og Norden Nu skal derfor opfattes som vedkommende, relevant, væsentligt og aktuelt. Magasinet tager nordiske samarbejdsinitiativer under journalistisk behandling, men ser også på folkeligt samarbejde i Europa og i et større internationalt perspektiv. Læserne skal opleve, at bladet bidrager til at styrke nordisk sammenhængskraft og internationalt udsyn. Bladet udkommer fire gange om året og målgruppen er primært Foreningen Nordens medlemmer, som opfordres til at bidrage til magasinet. Send gerne forslag og tekster til redaktøren. Se neden for.

■ **Udgiveren:** Foreningen Norden har i næsten 100 år præget nordisk samarbejde, påvirket politiske beslutninger og bidraget til folkelige samarbejdsinitiativer på tværs af landegrænserne. Foreningen er uafhængig af politiske, partipolitiske og religiøse bevægelser og organisationer. Foreningens base er 97 lokalafdelinger fordelt over hele landet.

Nordisk samarbejde foregår på områder som arbejdsmarked, kultur, uddannelse, miljø og medier. Det kan være samarbejde mellem nationaliteter, virksomheder, institutioner og parlamenter. Foreningens udgangspunkt er, at samarbejde fører til kendskab, forståelse og venskab og styrker den nordiske identitet.

Hendes Majestæt Dronning Margrethe II er protektor for Foreningen Norden.

Foreningen Norden,
Vandkunsten 12,
1467 København K
www.foreningen-Norden.dk
Telefon: 35 42 63 25
landskontoret@foreningen-Norden.dk

Redaktion

Esben Ørberg, ansvarshavende redaktør,
Søndergade 21, 3700 Rønne,
T: 27 25 80 40, redaktion@foreningen-Norden.dk
Kenn Clarke, grafisk tilrettelægger, kennclarke@gmail.com

ISSN: 0901-4950. Tryk: Rosendahls.
Norden Nu udkommer i januar, april, juni og oktober.
Næste gang den 15. april. Deadline 1. marts.

Tak for velkomsten

Tak for den varme velkomst, I gav mig på repræsentantskabsmødet i Vejle i november. Jeg glæder mig til at tage fat på de mange samarbejdsdagsordener, vi har i Foreningen.

Jeg oplevede en forening, som ganske vist har oplevet større medlems-skare, men som slet ikke er gået i stå af den grund. Nej, de godt 100 af vores 11.000 medlemmer, som jeg mødte i Vejle, gav mig troen på, at Foreningen både kan påvirke dagsordener og tilbyde medlemmerne i de 100 lokalafdelinger over hele landet en imponerende vifte af tilbud.

Når jeg studerer, hvad lokalaviserne har skrevet om afdelingernes aktiviteter i blot de seneste to-tre måneder er jeg helt overvældet over aktivitetsniveauet. Foreningen er sandelig en folkelig og velforankret forening. Det er klart, at de lokale aktiviteter ikke når frem til landsmedierne, men jeg skal love for, at I er gode til at lade jeres lokale medier vide, at I er til stede! Jeg glæder mig til at komme i dialog med.

Lad mig fremhæve rejserne, som jo ikke bare er udtryk for rejselyst, men også for åbenhed, videbegærlighed og i det hele taget vidner om jeres interesse for verden omkring jer og andre mennesker liv og levned.

Jeg er sikker på, at denne åbenhed også afspejler sig i ønsket om, at vi som samfund er åbne for gæster, som er tvungne til at opholde sig hos os i kortere eller længere tid. Jeg vil ikke blande mig i hverken flygtninge- eller asylpolitikken som formand for Foreningen Norden, men jeg er glad for at de universelle menneskerettigheder passer fint med Foreningens værdier om anstændighed, tolerance og åbenhed.

Mogens Jensen
Formand

1988: Mogens Jensen omgivet af DSU-kammeraterne Thomas Adelskov (tv.) og Henrik Sass Larsen.

Manden bag formanden

De fleste kender politikerens, men hvem er mennesket bag Mogens Jensen? Vi leder efter svaret på Limfjordsøen Mors. Her huserede en knægt, som kunne få kammeraterne med på hvad som helst. Og som senere fandt ud af at bruge styrken i fællesskabet og humoren i politik.

Børnebiblioteket er for lille! Mere plads, flere bøger! Under den parole samlede 12-årige Mogens 100 børn i en effektiv kampagne i både skrift og tale, som bar frugt. Politikerne lyttede og byggede ud, selvom børneaktiviteterne blev kaldt djævelyngel af de finere fruer.

Vi er på Mors midt i 70'erne. I hovedstaden Nykøbing var Mogens Jensen, født 1963, allerede kendt for at kunne aktivere og involvere hvem som helst for sine utallige sager.

På Folke- og realskolen fik han sin første platform som elevrådsformand, hvorfra han hurtigt sikrede sig et 'velgergrundlag' ved at skaffe skolen noget så uhørt som en kakao-automat.

Han havde fået smag for forsamlinger. Han opdagede, at meget kan flyttes i fællesskab. Han elskede at samle kammeraterne og tale for en sag. Således også, da han stod i spidsen for en kort, men effektiv strejke blandt avisbude- ne på Morsø Folkeblad. Alle fik en mærkbar lønforhøjelse.

Ud i den store verden

Siden da har Mogens Jensen både været minister og repræsenteret Danmark i Europarådet EU, FN – og job i DSU, AOF og LO. I de seneste 11 år har han været folketingsmedlem, valgt i Vestjyllands Storkreds, for Socialdemokraterne, for hvem han i dag er næstformand og kultur- og medieordfører. Fra 2. november sidste år også formand for Foreningen Norden, hvor han efterfølger en kongerække af politiske koryfæer, blandt dem Erik Eriksen, Dorte Bennedsen, Hans Engell og senest Karen Ellemann-Jensen.

Mogens Jensen er allerede så glad for formandsposten, at han håber at kunne fylde den ud – også frem til 100-års jubilæet i 2019.

Gjort af ikke ét, men to grundstoffer

Drengen fra arbejderhjemmet i Nykøbing fandt tidligt ud af, at han besidder to meget forskellige egenskaber. Først og fremmest den politiske og organisatoriske, som var blot 11 stemmer fra at bringe ham i byrådet som 18-årig, det år hvor 18-års valgret blev indført.

Den anden side af Mogens Jensen er den kreative. Han har skrevet, sunget, opført og optaget film, noveller, sketches, revy, cabaret, teater, tegneserier og senest endda opnået den ære at få en sang optaget i Arbejder-sangbogen. Den hedder Frihed, Lighed og Fællesskab. » side 20

Arbejdsmarked: Nordiske værdier bag nordiske modeller

Professor emeritus Flemming Ibsen undersøger forskelle og ligheder i de nordiske landes arbejdsmarkeder. Kan de fællesnordiske værdier og arbejdsmarkedsmodeller overleve på langt sigt eller vælter markedskræfterne modellerne omkuld?

Flemming Ibsen er cand. polit., arbejdsmarkedsforsker, professor emeritus. Emner som kultur og værdier er egentlig ikke hans område, men nu kobler han for første gang sit kerneområde, arbejdsmarkedsforskning, sammen med værdiers betydning for arbejdsmarkedet.

Det skete på Foreningen Nordens arbejdsmarkeds-konference i Ålborg i december. Konferencen og dens resultater omtales i artiklen på side 6.

Her taler vi med ham om de nordiske landes arbejdsmarkedsmodeller, forskelle og ligheder – samt om hvilke værdier, der ligger til grund for modellerne.

- Der er masser af ligheder mellem de nordiske lande, men også markante forskelle. Fælles for os er, at vi har kollektive aftaler, som regulerer løn- og arbejdsvilkår og at vi har høje organisationsprocenter både på lønmodtager og arbejdsgiversiden. Parterne knækker selv nødderne i stedet for at lovgivningen gør det. I de nordiske lande har vi en trebenet model, hvor alle tre aktører, lønmodtagere, arbejdsgivere og staten indgår aftaler som derefter afspejles i lovgivningen og i overenskomsterne.

Hvilke værdier ligger da til grund for de trebenede model?

- Modellen er vel nærmest en forudsætning for at velfærdsstaten kan fungere. Den bygger på en række værdier som solidaritet, lighed, ligeløn, uddannelse samt bekæmpelse af arbejdsløshed og fattigdom. Grundlæggende er vi fælles om den sociale dialog, som forudsætter lyst og evne til at løse konflikter i fællesskab. Konsensus er vigtig for at alle tre ben er levedygtige i modellen. Jeg tror også, at vi alle er enige om, at uddannelse er vejen ud af fattigdom og at uddannelse sikrer høj levestandard.

- Jeg mener derfor, at den nordiske arbejdsmarkedsmodel er forudsætningen for at velfærdsstaten kan fungere. Den høje beskæftigelse giver basis for et højt skattetryk, som er velfærdsstaten forudsætning.

Hvordan kan du beskrive forskellene i de nordiske landes modeller?

- Når det gælder opsigelser og fyringer, er det let i Danmark og Island, men sværere i Sverige og Norge, hvor der er store ansættelsesbeskyttelse af lønmodtagerne.

- Den svenske og danske arbejdsmarkedsmodel er pivåben for social dumping, fordi de to lande ikke har almengjort overenskomsterne og derfor har et uorganiseret arbejdsmarked uden overenskomster, hvor arbejdsgiverne kan ansætte udenlands arbejdskraft til lave lønninger.

- Det er kun i Danmark, at vi har den rene flexicurity-model, hvor det er relativt let at opsiges med kort varsel, men til gengæld bliver de opsagte opfanget af et finansisk sikkerhedsnet.

Hvordan ser du truslerne mod modellen?

- Modellen, eller rettere modellerne, er under stærkt pres. Presset øges i takt med internationaliseringen og det er bestemt ikke sikkert, at modellerne kan klare presset i dette globale hav, hvor krav om fleksibilitet, produktivitet og effektivitet vinder frem. I det hele taget er vi oppe imod økonomiske faktorer, øget konkurrencepres, som truer med at vælte vores klassiske lighedsorientering og solidaritet omkuld.

Hvad peger da i retning af modellernes holdbarhed?

- Robustheden skyldes blandt andet, at de nordiske lande altid har skullet afsætte hovedparten af produktionen på verdensmarkedet. Derfor har landene altid konkurreret voldsomt og evnet at tilpasse sig ændrede konkurrencevilkår og globalisering. Modellerne og deres aktører er fleksible og tilpasningsduelige.

- Men de nordiske modellers styrke opretholdes også fordi landene generelt er velorganiserede, ikke mindst BÅDE på arbejdstager og arbejdsgiversiden. De nordiske modeller lever simpelthen i kraft af begge parter styrke.

Hvilken betydning har de politiske systemer for modellerne?

- I de nordiske lande har skiftende politiske konstellationer ikke nogen grundlæggende betydning for modellernes overlevelse. Jeg vil næsten sige, at arbejdsmarkedsmodellerne er urørlige. Historisk set har konservative regeringer ikke røkket alvorligt ved modellerne. Det hand-

De nordiske arbejdsmarkedsmodeller er nærmest urørlige. Historisk set har heller ikke konservative regeringer rokket alvorligt ved modellerne, siger Flemming Ipsen.

Ier jo om magt. Hvis fagbevægelsen for alvor mister indflydelse i Norden, vil profitmaksimeringen vinde frem.

Men er det enten eller? Kan vi ikke både have socialdemokratisk velfærdsstat og et liberalt arbejdsmarked?

- Jo, det er netop det paradoks, som mange andre lande også oplever ved at skele til Norden. Vi har jo flexicurity, som er forudsætningen for den solidariske, nordiske velfærdsstat. Derfor tror jeg også, at der fortsat vil være råderum for nordiske lighedsmålsætninger, selvom arbejderbevægelsen er svækket og selvom nye højrefløjspartier vinder frem over alt i Norden. Jeg tror nemlig, at der – trods politiske forskelle – er bred enighed om

at vi skal have reallønsforbedring, som giver tryghed for borgerne. Disse ønsker bunder i fælles værdier, selvom begreber som solidaritet ikke er i høj kurs. Det er klart, at når fagbevægelserne taber medlemmer, vil den enkelte præge billedet mere tydeligt. Den enkelte skal have uddannelse, den enkelte skal have beskæftigelse og den enkelte skal i centrum....

Du lyder alligevel pessimistisk?

- Nej, jeg tror, at konkurrenceevne kan kombineres med solidaritet. Og det tror jeg, at de politiske magtsystemer så at sige har som indbygget forudsætning. Selvom lighed trænges i baggrunden i disse år til fordel for konkurrencestaten, vil hverken højre- eller og venstrefløjene ændre de nordiske modeller grundlæggende. Men det kræver naturligvis at systemerne holder hinanden i skak, herunder at vi for eksempel kan opretholde en organisationsprocent på omkring 70 på det private arbejdsmarked.

Der er altså noget særligt nordisk tilbage, som er forbilligt?

- Ja, i høj grad. Det mener selv amerikanske præsidentkandidater. Men jeg håber, at der vil blive forsket mere i forudsætningen for vores balance-model, nemlig de værdier der ligger til grund. Jeg tror, at der er brug for at værdierne bliver afdækket og synliggjort, for det er værdier, der holder sammen på vores kulturer og nationer, siger Ipsen.

Ipsen: Når fagbevægelserne taber medlemmer, vil den enkelte præge billedet mere tydeligt. Den enkelte skal have uddannelse, den enkelte skal have beskæftigelse og den enkelte skal i centrum. Foto: Johannes Jansson. Fra den gamle havn i Reykjavik.

Arbejdsmarkedsregulering: De nordiske modeller er unikke

De nordiske landes arbejdsmarkedsmodeller er stadig meget ens – og meget forskellige fra de fleste andre landes. Det viser en ny rapport fra Foreningen Norden og FTF – udarbejdet af forskere fra de nordiske lande.

Stærk konkurrenceevne forudsætter, at arbejdsmarkedets parter taler sig til rette. Og det gør vi – hovedsagelig – i Norden, siger Bente Sorgenfrey, som er formand for Nordens Faglige Sammenslutning. Foto: Sif Meincke.

”Det nordiske arbejdsmarked er ikke reguleret af love, men af trepartsforhandlinger mellem arbejdsmarkedet to parter og folkettinget – og af overenskomster. Når der lovgives, vil det være uhørt at lovgive om arbejdsmarkedet uden at arbejdsgivere og lønmodtagere er blevet hørt og har haft indflydelse. Det er et ene-

stående særkende for de nordiske lande”, siger Foreningen Nordens landsformand, tidl. minister, Mogens Jensen i en kommentar til forskningsrapporten, som blev præsenteret på Foreningens konference i Aalborg i december.

Høj grad af organisering

Rapporten peger på, at organiseringsgraden blandt både lønmodtagere og arbejdsgivere fortsat er meget høj og således er med til at parterne kan bevare deres styrke i forhold til politikerne.

”Det er desuden interessant, at lighederne mellem de nordiske landes befolkninger generelt er langt større end vi ser det i mange europæiske lande. Værdiforskellene internt i Spanien, Italien, Frankrig, Tyskland og Schweiz er meget større end mellem de nordiske lande indbyrdes. Det er også baggrunden for at store nordiske virksomheder som Arla Foods, Nordea og COOP i stigende grad orienterer sig nordover, når de udvikler kompetencer og skal styrke deres position”, siger Mogens Jensen. Modellerne fremmer konkurrenceevne

Rapportens forord er skrevet af formanden for FTF og for NFS, Bente Sorgenfrey. NFS er Nordens Faglige Samarbejdsorganisation, som repræsenterer ni millioner lønmodtagere. Bente Sorgenfrey skriver i forordet, at ”Den nordiske arbejdsmarkedsmodel” er med til at fremme landenes vækstmuligheder og konkurrenceevne, netop fordi den er partsbaseret, skaber ejerskab, fleksibilitet og ro på arbejdsmarkedet.

Hun fremhæver, at ”Den nordiske model” er et resultat af en mere end 100-årig udvikling på det nordiske arbejdsmarked, hvor arbejdsmarkedets parter ikke kun har kæmpet for egne interesser, men også har prioriteret en række samfundshensyn:

- Netop fordi vi ofte fremhæver de generelle træk ved ”Den nordiske arbejdsmarkedsmodel”, kan vi have en tendens til at overse mangfoldigheden og de særtræk, som findes. Men det bør vi ikke gøre. For det kan være gennem mangfoldigheden og særtrækkene, at vi finder inspiration til at videreudvikle de systemer, vi har i hvert enkelt land, skriver NFS-lederen.

Læs forskningsrapporten på foreningen-Norden.dk. Den er fra dansk side udarbejdet af tre arbejdsmarkedsforskere fra Aalborg Universitet; Søren Kaj Andersen, Christian Lyhne Ibsen og Flemming Ibsen. ●

OPLEV USPOLEREREDE FÆRØERNE BILFERIE PAKKEREJSER

8%
MEDLEMS-
BONUS

Ø HOP M. 2 STOP PÅ FÆRØERNE

Ø hop er én af de mest optimale måder at opleve det smukke færøske øhav

Vi har sammensat dette ø hop med udgangspunkt i 2 ø hop undervejs, sejladst/r med overnatning i 2 pers. kahyt, 4 dage på Færøerne (I har hotel 5 døgn), morgenmad på hele rejsen og I tager jeres egen personbil med ombord.

Dagene på Færøerne er ikke programlagte, så I kan køre hvorhen I vil.

Vi har også mulighed for at tilbyde ø hop med 10 overnatninger hvis I rejser i lavsæsonen eller 7 dage hvis I rejser i højsæsonen.

FRA 6.730,-
PR. PERSON*

* den viste pris er ved afrejse i højsæsonen

Ø HOP MED 3 STOP PÅ FÆRØERNE

Denne rejse er blandt vores mest populære rejser til Færøerne

Vi har sammensat dette ø hop med udgangspunkt i 3 ø hop, sejladst/r med overnatning i 2 pers. kahyt, 10 hotelovernatninger undervejs, morgenmad på hele rejsen (eksl. mandag) og I tager jeres egen personbil med ombord.

Dagene på Færøerne er ikke programlagte, så I har frie rammer til at opleve den uspolerede natur.

Vi tilbyder også ø hop med 7 hotelovernatninger på afrejser i lavsæsonen.

FRA 6.840,-
PR. PERSON*

* den viste pris er ved afrejse i højsæsonen

HOTELFERIE PÅ FÆRØERNE

Oplev verdens mindste hovedstad Torshavn og den færøske kultur og natur

Denne rejse tager udgangspunkt med ophold i Færøernes hovedstad, en charmerende blanding af gammelt og nyt.

Rejsen er sammensat med sejladst/r i 2 pers. kahyt, vælg mellem 3, 4 eller 7 overnatninger på 3 eller 4 stjernet hotel, morgenmad på hele rejsen (eksl. mandag) og I tager jeres egen personbil med ombord.

Med udgangspunkt fra hotellet kan I opleve den færøske kultur og den uberørte natur lige uden for byen.

FRA 4.330,-
PR. PERSON*

* den viste pris er ved afrejse i lavsæsonen med 3 dage på Færøerne

BO I DEN SMUKKESTE NATUR

Oplev det autentiske Færøerne omgivet af hav, strand og fjelde

Bliv et med naturen på denne rejse. I bor på Sandoy, som er en frodig ø med brede dalstrøg med mange småøer og lave, afrundede fjelde. Øens vestkyst har stejle klipper og fuglefjelde. Øens højeste fjeld, Tindur, er 476 m.

Rejsen er sammensat med sejladst/r, overnatning i 2 pers. kahyt, 3 hotelovernatninger på 3-stjernet hotel, morgenmad på hele rejsen (eksl. mandag) og I tager jeres egen personbil med ombord. Der er ca. ½ times færgeforbindelse til og fra ø'en.

FRA 4.195,-
PR. PERSON*

* den viste pris er ved afrejse i lavsæsonen

STORM

Bolatta Silis-Høegh

Nordatlantens Brygge
Indtil 14. februar 2016

problemstilling om menneskets forhold til, samt udnyttelse af naturen, mere aktuell og påtrængende end nogensinde.

Med udstillingen går Silis-Høegh dog videre end til det rent politiske og konfronterer selve skellet mellem det menneskelige og det naturlige. I hendes nye værks-erie sammenføres det hjemlige grønlandske landskab, som er krænket og truet, med et personligt og dybtliggende mentalt landskab. Med værkerne opfordres beskueren til selv at udgrave og imødegå såvel personlig smerte, som andre af menneskets iboende råstoffer fra egne "mentale landskaber".

***E**n orkan er kommet, og den vil flå vores tryghedsfølelse, vores personlige forsvar i stykker. Landskabet svarer igen. Naturen skriger i oprør og smerte. Vi er blotlagte, vores selvtilfredshed ødelagt, og vi er tvunget til at erkende vores sårbarhed og bearbejde det usagte.*

Med disse ord anslår den amerikanske kunsthistoriker David Winfield Norman ret præcist den tone af alvor, vrede og vilje til handling, der gennemsyrrer grønlandske Bolatta Silis-Høeghs nye værker, som frem til midten af februar kan ses på Nordatlantens Brygge.

Kunstneren beskriver selv, at gnisten, der antændte såvel politisk frustration og vrede, samt vakte hendes dybe trang til at male, var det grønlandske Selvstyres afgørelse i 2013, om at ophæve landets nultolerance over for uranudvinding. I dag, to år efter denne afgørende politiske beslutning, er den fundamentale

Bolatta Silis-Høeghs storm er truende, men destruerer ikke kunstneren eller beskueren, da værkernes dystre mørke bidrager med et rum, hvori vi åbent kan se frygten, vreden og smerten, som vi alle bærer i os, i øjnene. ●

Bolatta Silis-Høegh: Before Storm

34-årige Bolatta Silis-Høegh på udstillingen, som er støttet af Nordens Institut i Grønland. Foto: Lasse Bech Martinussen.

Nordiske kvinder styrer Ringkøbing

Mette fra Finland, Gunnel fra Sverige og Sigrun fra Norge. Ført til det flade Jylland, hvor de sammen med danske Ida udgør bestyrelsen af Foreningen Norden i Ringkøbing.

Mette, formand

Mette Ellekilde er finsk statsborger. Mettes far var finlandssvensk, moderen dansk og de boede i et svensk-talende område. Mettes forældre var meget engagerede i Foreningen Norden. Mette kom til Danmark som sygeplejerske på Herning sygehus, hendes mors hjemegn. Her mødte hun kærligheden og efter at Mette blev gift, bosatte hun sig på Ringkøbingegnen. For Mette var det naturligt at melde sig ind i Foreningen Norden for 15 år siden, og hun har været i bestyrelsen i næsten lige så lang tid.

Gunnel, næstformand

Gunnel Draiby er svensk statsborger, og har været medlem af Foreningen Norden i 40 år, og i bestyrelsen i 15 år. Det som fangede Gunnels interesse var det fælles nordiske arbejdsmarked og pasunionen. Men også det nordiske fællesskab, at høre til og have nordiske venner, betyder

meget for hende. Derfor har hun lyst til at arbejde i bestyrelsen. Gunnel er laborant, og havde udlængsel, og ønske om at arbejde i andre lande. Skæbnen ville at hun mødte en dansk mand, som hun blev gift med, og efter nogle år i det østlige Danmark flyttede parret til Ringkøbing.

Sigrun, kaldes for Sigg, sekretær

Sigrun Gran er norsk statsborger. Sigrun skulle oprindeligt kun til Danmark i tre måneder, for hun kunne ikke lide danskerne. Troede hun. Men 45 år senere er hun her endnu og er dansk gift. Kendte ikke Foreningen Norden, og havde heller ikke hørt om den i Norge. Navnet Foreningen Norden måtte være noget for mig, jeg var jo nordisk, tænkte hun og har nu siddet syv år i bestyrelsen. Sigrun arbejdede i tekstilbranchen i 35 år, som især bragte hende rundt i Østeuropa. Kalder sig lidt ringkøbingenser, men mest nordmann. Måske er det en naiv tanke, men jeg håber på at kunne gøre noget for det nordiske samarbejde, siger hun.

Ida, kasserer

Danskeren Ida Vejling er bestyrelsens fjerde og nyeste medlem. ●

Fra Venstre: Gunnel Draiby, Sigrun Gran og Mette Ellekilde. Foto: Jørgen Andresen.

Norden kvæles i velvilje

LigeGYldighed er den største trussel mod Norden, mener Ole Stavad, som fra nytår lagde sin formelle nordiske kasket på hylden. Her gør han status – og langer ud efter de nationale politikere, som er lidt for dygtige til festtaler på udebane og endnu bedre til at sno sig uden om handling, når de vender hjem. Dette til trods er Stavad optimist på Nordens vegne.

- Har du nogensinde oplevet, at en politiker i sit hjemland er blevet stillet til regnskab for, hvad han har stemt i Nordisk Råd? Nej, vel. Men det kunne være en sund øvelse, som ville afsløre en stor grad af politisk hykleri, eller næsten endnu værre; ligeGYldighed.

Ole Stavad har ikke meget til overs for politikere, som blot stemmer 'ja' i nordisk regi i forvisning om at det er omkostningsfrit:

- Hvis politikerne ville gå på barrikaderne og presse deres regeringer, når de kommer hjem, ville regeringerne blive nødt til at reagere. Men selv når Nordisk Råd tager enstemmige beslutninger, sker der alt for ofte intet. Jo, velviljen er der, men den kan man kun dø af. Det svage engagement er udbredt. Vi tager Norden som en selvfølge, lyder det advarende fra den tidligere socialdemokratiske erhvervs- og skatteminister, 66-årige Ole Stavad, som fra årsskiftet stoppede som dansk medlem af Nordisk Ministerråds Grænsehindringråd – det seneste år som formand.

Men Stavad bedyrer, at hans nordiske engagement er livsvarigt:

- Norden har et enormt uudnyttet vækstpotentiale, hvis der sættes politisk kraft bag. Tag bare forskning og udvikling, hvor deling af viden kan blive langt bedre, hvis vi formår at være mindre optagede af snævre nationale interesser. Norden er jo ofte kravlegård, hvor virksomheder prøver tingene af, før man satser internationalt. Men også i byggebranchen og i medicinalindustrien kan vi øge konkurrencen, antallet af jobs og indtjeningen, hvis vi gør det enklere at operere på tværs af de nordiske grænser.

Det nordiske paradoks

På tærsklen til en tilværelse uden formelle nordiske opgaver, undrer Stavad sig over, hvad han kalder det klassiske nordiske paradoks:

- Vi oplever et stort misforhold mellem det, som Norden betyder og den politiske opmærksomhed, Norden får. Det er mærkeligt, at vi på en og samme tid oplever massiv mangel på politisk opmærksomhed og en lige så markant og bred, folkelig opbakning. Nordisk Råd er jo ikke der, hvor der er størst politisk kamp om pladserne, for at sige det mildt. Det undrer mig.

Stavad giver selv en del af forklaringen på den politiske passivitet:

- I det nordiske parlamentariske samarbejde kan man jo ikke – som i EU – stemmes ned. Det betyder, at vi aldrig kan gå hurtigere end den langsomste af os vil gå. Dermed opstår der sjældent store sager af stærk kontroversiel art. Men konsensusmodellen burde ikke bewirke, at politikerne glemmer den nordiske enighed, når de kommer hjem til egne parlamenter. Jeg er stødt ind i mange, også ministre, som ikke prioriterer på hjemmebanen, når det kommer til stykket. Og så er det jo ikke så mærkeligt, at det går langsomt med at flytte noget i nordisk regi, siger Ole Stavad.

Optimisme i behold

Selvom det ifølge Stavad går trægt med at opnå nordiske samarbejdsresultater, er han slet ikke så pessimistisk, som ovenstående lader ane:

- Vores samarbejdspotentiale kan foldes ud til noget meget større. Den faste struktur med parlamentarikere i Nordisk Råd samt Nordisk Ministerråd er helt unik og findes ikke andre steder i verden. Vi har lært uendeligt meget af hinanden, og vi udgør et marked med over 25 millioner mennesker. Derfor ser jeg store muligheder for vækst og udvikling, hvis vi bliver mere bevidste om ikke at skabe nye problemer.

Stavad har arbejdet på at nedbryde og forebygge grænsehindringer siden Grænsehindringsforum blev oprettet i 2008. Bid for bid har Forum, som i dag hedder Grænsehindringsrådet, medvirket til at fjerne hindringer:

- Tilbage i 2000, da Øresundsbroen åbnede, var det nærmest umuligt for virksomheder at operere på begge sider af Øresund. Og pendlere havde det urimeligt svært. I dag er de fleste hindringer brudt ned. Senest har statsministrene i en fælles udtalelse fra Nordisk Råds session i oktober sikret, at arbejdsmarkedets parter og organisationer får en stærkere stemme i arbejdet med at bearbejde grænsehindringerne. Samtidig er LO, DA og DI begyndt bruge deres nordiske netværk mere effektivt. Når vi på den måde får erhvervene – lønmodtagere og arbejdsgivere – ind i arbejdet, vil presset på regeringerne vokse, konkurrencen øges, jobbene skabes og priserne falde.

Ens på overfladen

Selvom de nordiske lande er ens på overfladen har vi på det praktiske plan indrettet os uhyre forskelligt:

- Derfor har jeg i de seneste år i Grænsehindringsrådet prioriteret, at viden skal være tilgængelig. Det kan nok være, at meget ikke kan ændres – endsige harmoniseres. Det gælder for eksempel skattereglerne. Men så kan vi i det mindste sørge for, at information om reglerne er tilgængelig. Det handler bare om at synliggøre denne viden og her hjælper embedsmændene i Nordisk Ministerråd, Nordkalotten-samarbejdet, Hallo Norden og Øresundskomiteen hellere end gerne. Faktisk handler det bare om at arbejdsmarkedsorganisationerne og

mange andre, som har målgrupper og interesser på tværs af landene, får redigeret deres websites med de rette, forklarende links på fremtrædende plads. Hvor svært kan det være?

Svirp til kolleger

På vej mod en tilværelse med en normal arbejdsuge og mere tid til refleksion, private interesser og fordybelse, leverer Stavad et sidste svirp til sine tidligere, folkevalgte kolleger:

”Der er sket markante og mærkbare forbedringer gennem ændret lovgivning, bedre regler og administration. Der er skabt bedre og mere tilgængelig informationer for både personer og virksomheder. Der er meget at glæde sig over.

Alligevel undrer det mig, hvor langsommelig og besværligt det er at ændre uhensigtsmæssige regler. Selv om mange møder opgaven med velvilje, er der endnu flere, som forsøger at finde begrundelser for, de eksisterende

- Jeg kan vel ikke selv sige mig fra at have leveret en festtale eller to, som ikke blev fulgt op af handling. Men jeg oplever, at politikere i alle landene holder flere og flere festtaler om nordiske muligheder, uden at der følges op med initiativer, der har konkret, politisk indhold. Det er deprimerende, lyder det fra Stavad, som dog overordnet har sin naturlige optimisme i behold, fordi han ser velfærdssamfundets fundament som noget ubrydeligt nordisk, indbygget i generationer af mennesker, og som derfor nok skal overleve.

I begyndelsen af 2016 udkommer Grænsehindringsrådets beretning for 2015. Her løfter Stavad stemmen, når han opsummerer både det søde og det sure i nordisk samarbejde. Han skærer sit budskab ud i pap i forordet:

Jeg oplever et stort misforhold mellem det, som Norden betyder for folk og den politiske opmærksomhed, som Norden har, siger Ole Stavad, som netop er stoppet som formand for Grænsehindringsrådet. På falderebet gør han status.

Foto: Christiaan Dirksen, Norden.org.

regler er ”gode nok”. Det er holdninger, der findes i de forskellige ”systemer”, som kun kan ændres gennem et langt større politisk engagement hos både ministre og parlamentarikere.

Norden har stadig et stort uudnyttet vækstpotentiale, som venter på politisk handling for at blive udløst. ” ●

Dansk, nordisk eller ...?

Om det danske og nordiske ordstofs oprindelse.

Af Henrik Hagemann

Det næsten forunderlige ved at beskæftige sig lidt med hvor vi har vore ord fra, er at det så tydeligt illustrerer at vore sprog er levende sprog og har været det så længe vi kan se tilbage i tiden.

I den foregående artikel skrev jeg om ændringerne i ordstoffet i 1500-tallet med vægt på bibeloversættelserne. Så nu er tiden kommet til at se på Chr. Firtals tid, dvs. 1600-tallet, og tiden op til Holberg.

I Norden var 1600-tallet naturligvis præget af enevældens indførelse og af det mildt sagt anspændte forhold mellem Danmark-Norge på den ene side og Sverige-Finland på den anden. Begge riger prøvede at føre sig frem som stormagter i Europa i 30-års krigen, Sverige med succes og Danmark med fiasko. Modsætningsforholdet og rivaliseringen blev ikke mindre af de mange indbyrdes krige der fortsatte helt til og med Store Nordiske Krig; den sluttede som bekendt først i 1720.

Siden da har der ikke rigtig været krige mellem de nordiske lande – jeg skriver 'ikke rigtig', for vi var jo på hver sin side i Napoleonskrigene. Facit af krigene var at Danmark/Norge havde afstået Härjedalen, Jämtland, Gotland, Bohus len, Skåne, Halland og Blekinge, i alt mere end 1/5 af riget og dets indbyggertal. Sverige mistede med Store Nordiske Krig sin imperiestatus, mens Rusland definitivt blev en europæisk stormagt.

Ordstoffets kilder vokser

Kilderne til bedømmelse af ordstoffet er nu rigtig store: Trykte bøger, breve, protokoller, administrationernes dokumenter osv. osv. Og der skete i 1600-tallet store forandringer som også havde sproglige konsekvenser i hele Norden.

I 1660 gennemførte Frederik den III et statskup og indførte et arvekongedømme (normalt siger vi enevælde) som afløser af det hidtidige valgkongedømme. Allerede i efteråret 1660 fik vi en ny forvaltningsform i høj grad efter svensk forbillede. Det nye var et kollegiestyre med *skatkammerkollegiet*, senere *rentekammerkollegiet/rentekammeret* med bl.a. en *generalprokurør* der havde til opgave at sørge for at statens tilgodehavender blev inddrevet – sådan en burde vore dages skatteminister hyre! Og vi fik *Krigskollegiet* (hæren), *Admiralitetskollegiet* (flåden), *Højesteret*, *Statskollegiet* (der rådgav majestæten i udenrigspolitiske og visse indenrigspolitiske sager) og fra 1670 et *Gehejmekonsejl*, kalder conseil privé, fortsat i live som *Statsrådet*.

De hidtidige *kancellier* fortsatte med visse begrænsninger, *Danske Kancelli* som Gehejmekonsejlets sekretariat, i vore dage *Indenrigsministeriet* med senere aflægninger og knopskydninger. *Tyske Kancelli* tog sig af hertugdømmerne og udenrigssager – i vore dage *Uden-*

rigsministeriet. I 1662 blev *lenene* omdøbt til *amter*; den betegnelse havde vi som bekendt til 2007 som navn på statens regionale forvaltningsorganer.

Borgersønnernes indtog

Enevælden betød et opgør med den gamle adel, og kongens magtbase blev i højere grad borgerskabet i byerne. Det opgør viste sig også ved at majestæten nu ikke kun rekrutterede medarbejdere fra adelsfamilierne, men også ansatte borgersønner, blandt dem var Peder Schumacher nok den mest fremtrædende.

Borgersønnerne overtog en hel del embeder; kongen ønskede imidlertid også på andre måder at befæste sin position, så han etablerede et nyt adelsvæsen med grever og baroner. '*Grever og Friherrer . . . ere de alleene, som ere af Kongen dertil ophøjede.*' Således står der i *Danske Lov* som afløste landskabslovene i 1683 og mig bekendt fortsat gælder på områder der ikke er lovgivet om senere. Med den bestemmelse kunne kongen selv adle dem han ville.

At Danmark-Norge var et dobbeltmonarki, ses af at Norge med Færøerne og Island ikke blev omfattet af Danske Lov, men fik sin egen *Norske Lov*, også den i hovedsagen affattet af Griffenfeld, som var Peder Schumachers adelsnavn. Sverige-Finland var et rige, Svea Rike, indtil 1809, med Svea Rikes Lag fra 1736 som fælles lovsamling – den udgives stadig helt ajourført, nu privat, og kan vel nærmest sammenlignes med Karnows Lovsamling.

Sprogligt er det også værd at bemærke at forsvenskningen af de gamle danske landskaber tog fart sidst i 1600-tallet, selvfølgelig især ved hjælp af præsterne og degnene.

Stor indvandring til Norden

Indvandringen til Norden var fortsat overvejende tysk og hollandsk. Ved det danske hof på Chr. IV's tid med ca. 550 medarbejdere var ca. 250 tyske, og i officerskorpset omkring 1700 på 546 var kun 136 danske og norske.

I sidste halvdel af 1600-tallet kom der det nye til i både Sverige og Danmark at indflydelsen fra fransk voksede. Solkongens hof (Ludvig den 14. døde 1715) var toneangivende i europæisk politik og kultur dengang, men i Norden stillede kirken sig i vejen for en indvandring fra Frankrig – ikke nogen katolikker ind hos os! I Danmark modtog vi dog 1685 en gruppe fransk-reformerte; de fik trosfrihed og visse privilegier i København og byggede en smuk kirke, men nogen større sproglig indflydelse fik de ikke. Derimod blev fransk mere og mere udbredt både ved hoffene og i diplomatiet – her som afløser af latin; latin var dog stadig videnskabens *lingua franca*, fællessprog for folk med forskellige modersmål. I vore dage er det engelsk der er det internationale *lingua franca*.

Rejsekatalog

Medlemmerne af Foreningen Norden er nysgerrige, åbne og rejser meget.

Mange af foreningens 100 afdelinger arrangerer selv rejser, som de også tilbyder til andre afdelingers medlemmer.

Her i kataloget finder du det meste af, hvad afdelingerne tilbyder i 2016.

God fornøjelse, god rejse!

Island. Foto: Karin Beate Nøsterud

Store forskelle på danskernes rejsevaner

Hvis du på ferier tit møder mennesker, der ligner dig selv, så er det ikke nogen tilfældighed. Danskernes foretrukne rejseformer og feriesteder hænger nemlig i høj grad samme med, hvilken type, man er, og hvor man bor. Sjællændere rejser mere i Norden end jyder.

Det fortæller Oliver Newton fra analysevirksomheden Geomatic, der ud fra statistik om blandt andet indkomst, boligform, vaner og holdninger har inddelt danskerne i otte hovedgrupper og sat adresser på typerne. Så din adresse røber hvor og hvordan du – sandsynligvis – foretrækker at rejse.

"Der er nogle træk, som er meget tydelige. De rigeste – dem vi kalder Velhaverne – er dem der rejser mest. Husejere er den gruppe, der hyppigst tager på charter-, bil- eller campingferie, mens folk i lejlighed hyppigst flyver på forlænget weekend og storbyferie i udlandet. Folk, der bor på værelse – det kunne være fremleje eller kollegium – er til gengæld de hyppigste gæster på højskolerne," forklarer Oliver Newton fra Geomatic A/S – center for geoinformatik.

Jyder i sommerhus – sjællændere til Norden

Geomatic har også sammenlignet danskerne på tværs af landsdele. Jyder og fynboer tager gerne på ferie i

Danmark i lejet sommerhus eller på campingplads – mens københavnere og sjællændere hyppigst holder ferie i Norden, tager på forlængede weekendophold i udlandet, rejser med rutefly eller vover sig på lange ture til Østen.

"Det er jo altid sjovt at se, hvilken type man selv er, og om ens rejsevaner passer til typen, hvilket faktisk meget ofte er tilfældet. Men analysen er også et værktøj, som rejsebranchen bruger, når de skal beskrive deres kunder og beslutte, hvilke rejseprodukter, de skal skrue sammen, og hvordan de mest effektivt får markedsført sig," siger Oliver Newton fra Geomatic.

Hver tredje i sommerhus

Ud af demografiske oplysninger kan man eksempelvis se, at ca. en tredjedel af alle har prøvet at leje sommerhus i Danmark, og det uanset om man til daglig bor i parcelhus, rækkehus eller lejlighed. Geomatics analyse kan dog endnu mere præcist udpege, at sommerhuslere især kommer fra gruppen "Komfort og hygge", som især er børnefamilier bosat i provinsen og landområder.

Med stor sandsynlig kan Geomatic fortælle, hvor de forskellige persontyper bor i Danmark helt ned til klynger af fem husstande eller kortudsnit på 100x100 meter.

På www.conzoom.eu/find-dig-selv kan du ud fra din bopæl se, hvilken type Geomatic mener du – sandsynligvis – er. ●

Københavns Lufthavn, og Metro i København.
Foto Johannes Jansson, Norden.org.

Tre af fire har været på ferie i Norden

72 pct. af danskerne har været på overnatningsferie i Norden. 31 pct. har rejst i Norden inden for de seneste to år. Men dine nordiske rejsevaner afhænger i høj grad af, hvem du er. Geomatic har gruppe- og typeopdelt danskerne – og sammenstillet grupper og typer med vores nordiske rejsevaner.

Ikke overraskende rejser unge meget – også i Norden. Hele 86 pct. har rejst i Norden overhovedet og en tredjedel inden for de seneste to år. Her appellerer Norden til aktiv sportsferie, herunder skiferie.

Den gruppe som Geomatic kalder 'Komfort og hygge' er – bortset fra seniorer – de mindst nordisk rejsende. Nok har 65 pct. af dem på et tidspunkt været i Norden på ferie, men kun en fjerdedel har været det inden for de sidste to år.

Helt i top ligger gruppen 'velhavere', som altid rejser meget overalt – også i Norden, hvor næsten halvdelen har været på ferie i de seneste to år.

Tallene er fra 2012, men Geomatic mener ikke, at rejsevanerne har ændret sig ret meget siden. Bag tallene ligger spørgsmål til knap 5000 danskere. ●

FAKTA

Otte danske persontyper

Geomatic har opdelt befolkningen i otte grupper, som igen er underopdelt i otte persontyper i alt. Inddelingen er sket ud fra boform,

indkomst- og formueforhold, politiske holdninger, medievaner, indkøbsmønstre, ferievaner m.m. og er koblet til adresser. Derfor er det

muligt at udpege, i hvilke 100 x 100 meter celler i Danmark, der bor hvilke typer.

Grupper	Typiske ferievaner
A Boligejere med overskud	Charterferie Bilferie Campingferie
B Komfort og hygge	Elsker at leje sommerhus i Danmark Leje sommerhus
C Livet på gården	Endagstur til udlandet
D Velhavere	Rejser mest af alle grupper Rejser alle steder hen, dog ikke camping
E Fællesskab	Spa og wellness ophold Campingferie Holder helst ferie i Danmark
F Storbyliv	Udlandet trækker, både mindre ture i Europa og rejser til Østen og Syd- og Nordamerika, både ferie og rygsæk
G Seniorer	Både Danmark og Europa trækker, især for aktive seniorer Hver fjerde har lejet ferielejlighed inden for de seneste to år
H Unge på vej	33% kører mindst en gang om måneden med intercity/IC3/lyntog (mod 7,5% for hele befolkningen) – Skiferie og aktiv sportsferie – Ferie i Danmark, Europa og Syd- og Nordamerika, også med rygsæk – Camping, leje sommerhus

Finlands fredelige fæstning

Kun et kvarters sejlstur fra det centrale Helsinki ligger den enorme fæstning Suomenlinna, der er udnævnt til verdensarv og udgør et både fredeligt, grønt og historisk interessant udflugtsmål.

Tekst: Laura Kjestrup Nielsen. Foto: Morten Herlev og The photo archives of the Governing Body of Suomenlinna

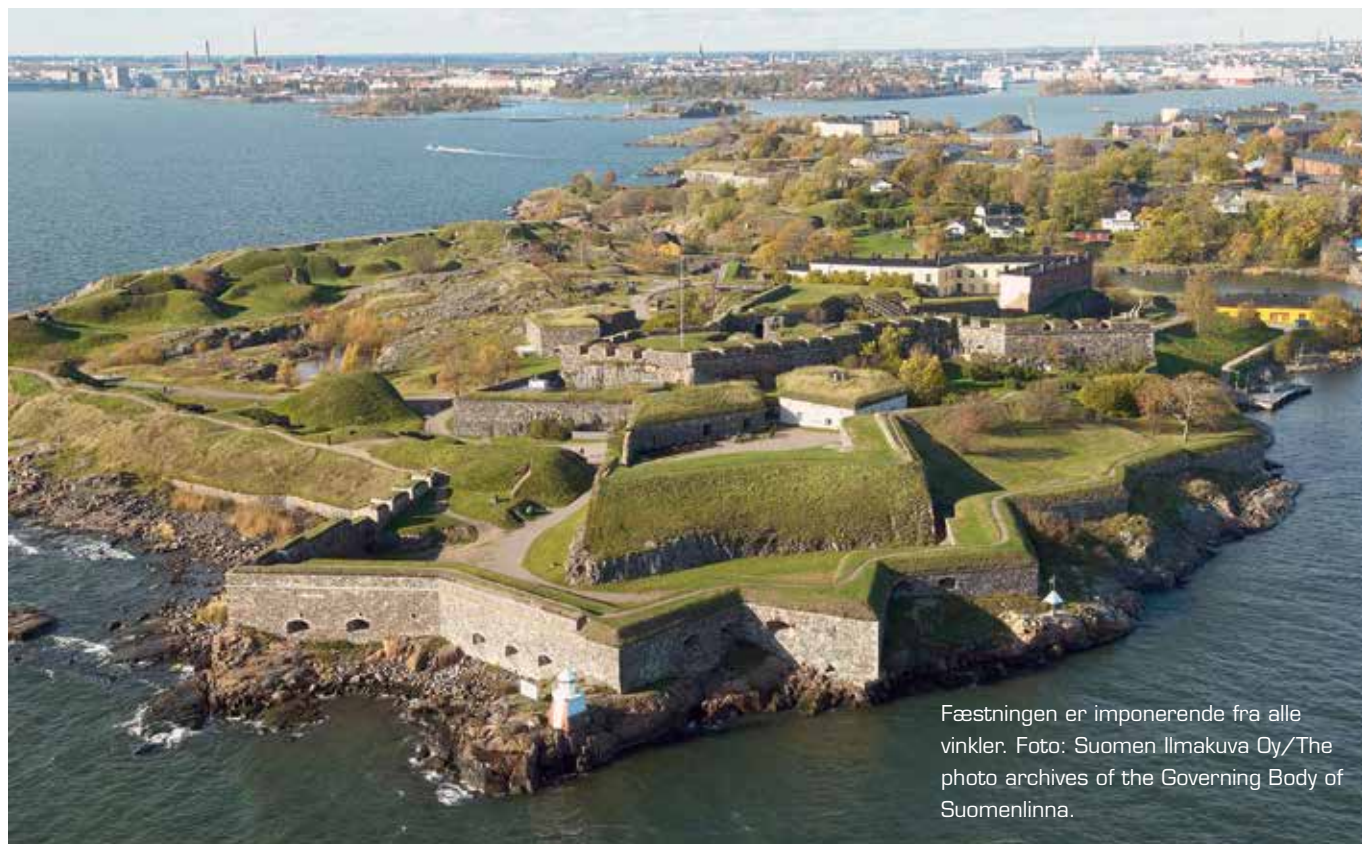
Markedspladsen ved havnen i den finske hovedstad er et virvar af mennesker og boder, der tilbyder alt godt fra havet og alskens former for souvenirs. Fra den livlige havnekaj til fæstningen Suomenlinna er der kun femten minutters overfart, men tempoet og stemningen er en helt anden på den fredelige, grønne fæstningsø, der reelt består af flere

tetsmuligheder, hyggelige cafeer og ikke mindst flotte panoramaudsigter.

Byggeriet af det imponerende anlæg, der i 1991 blev optaget på UNESCOs liste over verdensarv som et unikt militærarkitektonisk monument, blev påbegyndt i 1748. Dengang var det nuværende Finland under svensk herredømme, og sven-

rende dimensioner. Suomenlinna hører da også til blandt de største maritime fæstninger i verden, men størrelsen til trods, lykkedes det ikke de daværende svenske magthavere at holde russerne ude.

I 1808 invaderede de fæstningen, og året efter blev hele Finland annekteret af Rusland.

Fæstningen er imponerende fra alle vinkler. Foto: Suomen Ilmakuva Oy/The photo archives of the Governing Body of Suomenlinna.

små klippeøer forbundet med broer. Selve sejlturen er oven i købet en oplevelse i sig selv, for den korte distance til trods, når den lille færge at passere forbi adskillige små klippeøer på turen.

For militærhistorisk interesserede er fæstningen Suomenlinna - på svensk Sveaborg - ved indsejlingen til Helsinki et rent paradys. Men også for andre turister i alle aldre er fæstningen et velplaceret udflugtsmål, der byder på både historie, aktivi-

skerne havde indset behovet for et stærkere forsvar på det strategisk vigtige punkt i den Finske Bugt som et værn mod russerne. Men i de følgende århundreder skiftede kontrollen med området hænder, og Suomenlinna kom derfor til at forsvare både svenske, russiske og finske interesser op gennem historien.

Russisk invasion

På en gåtur rundt langs fæstningens massive grå stenmure og volde fornemmer man anlæggets impone-

Den russiske periode varede i mere end 100 år frem til slutningen af første verdenskrig, hvor Finland opnåede selvstændighed. Efter den finske borgerkrig 1918-1919 - et af de mørkeste kapitler i det moderne Finlands historie - blev Suomenlinna anvendt som fangelejr, og under anden verdenskrig var fæstningen i militær aktion for sidste gang.

I dag hersker freden og idyllen på de små klippeøer, som bliver invaderet af flest turister i sommerhalvåret.

Ubåden Vesikko rummer et interessant museum. Foto: Dorit Salutskij/The photo archives of the Governing Body of Suomenlinna.

FAKTA

Verdenskulturarv

Fæstningen Suomenlinna fordeler sig over flere små øer, der er forbundet med broer.

Der var kaserne frem til 1972 på øerne, men i dag tjener området mest rekreative og kulturelle formål. Der bor dog også omkring 800 mennesker på øerne, som rummer en række arbejdspladser - eksempelvis det finske marineakademi.

Suomenlinna blev indskrevet på UNESCOs liste over verdenskulturarv i 1991.

Navnet Suomenlinna betyder Finlands fæstning.

Læs mere om museer, restauranter, guidede rundvisninger, åbnings-tider med mere på www.suomenlinna.fi/en/visitor/

Find information om færgeforbindelserne på www.suomenlinna.fi/en/visitor/how-to-get-there/hsl-ferry/

Udstillingen i ubådens lettere klaustrorobiske rammer er især interessant for voksne og større børn, mens de mindste nok vil sætte større pris på legetøjsmuseet, der er indrettet i en hyggelig gammel trævilla. Her kan man gå på opdagelse blandt dukker, bamser og krigslegetøj fra farfars eller oldefars barndom, nyde hjemmebag i caféen og indkøbe nostalgiske souvenirs i museumsbutikken.

Perfekt til picnic

En gåtur rundt langs murene og voldene fører også frem til Kongeporten, der er fæstningens vartegn. Den fornemme port blev bygget i fæstningens barndom som hyldest til svenske Kong Adolf Fredrik, der gik i land netop på stedet, hvor porten ligger, da han i sin tid kom for at besigtige byggearbejdet. Det er også spændende at kigge ind i fæstningens mørke tunneller, hvoraf der er fri adgang til flere.

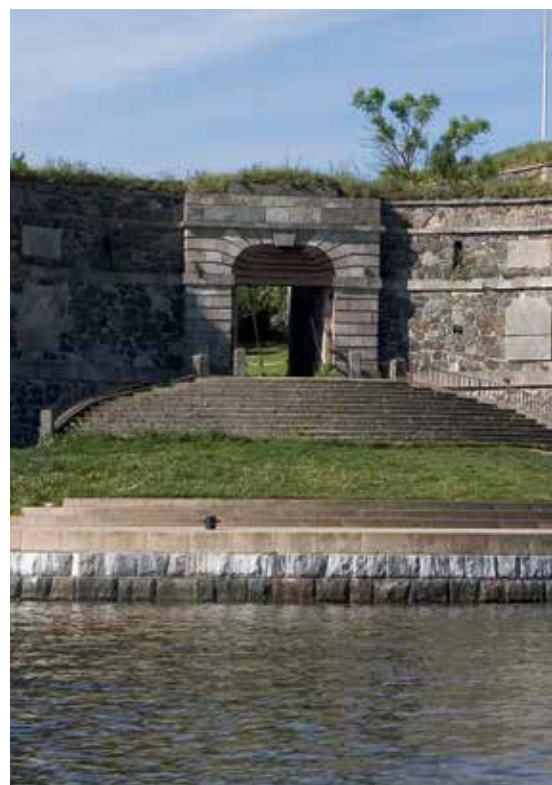
Besøger man Helsinki i sommermånederne, er Suomenlinna det perfekte sted til en picnic. Man finder nemt en bænk eller en grøn plet med forrygende udsigt til hav, klipper og de store færger, der med jævne mellemrum kiler sig tæt forbi på vej til Stockholm eller Tallinn i Estland. Har man glemt madkurven, kommer man dog ikke til at lide nød, for Suomenlinna byder også på en god håndfuld restauranter og cafeer, hvor man kan tanke op, inden turen går tilbage til nutidens Helsinki. ●

Men selv i de varme måneder er der god plads til at slentre rundt i sine egne tanker omkring fæstningen, der naturligvis rummer en række historiske seværdigheder. Der er gratis adgang til Suomenlinna - hvis man ser bort fra den nødvendige udgift til færgeoverfarten - men fordelt på øerne ligger hele seks museer, hvor man kan få et dybere indblik i stedets historie mod betaling.

Fra ubåd til krigslegetøj

Hovedmuseet, der har åbent hele året, er Suomenlinna Museum, hvor historien om fortet blandt andet bliver foldet ud via touch-screens. Resten af museerne har kun åbent i sommersæsonen og tæller blandt andet ubåden Vesikko og et legetøjsmuseum. Undervandsbåden var i aktion under anden verdenskrig, hvor den 20 mand store besætning patruljerede i den Finske Bugt, og Suomenlinna samtidig udgjorde basen for de finske ubåde.

Kongeporten fører ind gennem de massive ydermure. Foto: Yrjö Tuunanen/The photo archives of the Governing Body of Suomenlinna.

Bus- og sejltur til Helsinki og Sydfinland

Pris: kr. 5.950,- for medlemmer af Foreningen Norden ved Overnatning i dobbeltværelse og indvendig kahyt.

Tillæg for kahyt med køje.

Tillæg for enkeltværelse: kr. 700,- (begrænset antal).

Tillæg for ikke-medlemmer: kr. 500,-

Indbefattet i prisen er sejlturen og busturen samt overnatning på et fremragende og godt beliggende hotel samt morgenmad og aftensmad alle dage, frokost på skibet og alle entreer, der i omtalen er nævnt som fællesarrangementer. Drikkevarer for egen regning.

Husk blått sygesikringskort og afbestillingsforsikring.

Arr. Foreningen Norden i Sønderborg/Gråsten med Nordic Tours i Århus som teknisk rejsearrangør, og vi rejser i en moderne langtursbus med alle faciliteter fra GF Buser fra Guderup.

Kaffe kan købes i bussen.

Opsamlingssteder: Fynshav, Augustenborg, Sønderborg, Gråsten og Padborg station.

Evt. spørgsmål kan rettes til: Jens Peter Thestrup. Tlf. 2344 9104 eller 74426210. Mail: jenspeter@thestrup.net eller Jørgen Wrang. Tlf. 7465 0182. Mail: j.wrang@bbsyd.dk .

Depositum kr. 3.000,- indbetales i Sydbank: reg. nr. 8060 - 1198437 senest 14 dage efter tilmelding. Husk navn på indbetalingen.

Onsdag den 1. juni

Opsamling fra midt på eftermiddagen. Spisepause på en rastepuds i Tyskland. Husk madpakke eller køb for egne penge.

Senest kl. 22.00 ombordkørsel på færgen i Travemünde og overnatning i bestilte kahytter.

Torsdag den 2. juni

Afsejling kl. 3 om natten.

Brunch og aftensmad på færgen.

Det bliver formentlig en smuk sejlad forbi Bornholm – men husk dog læsestof, kortspil, kryds og tværs e.lign.

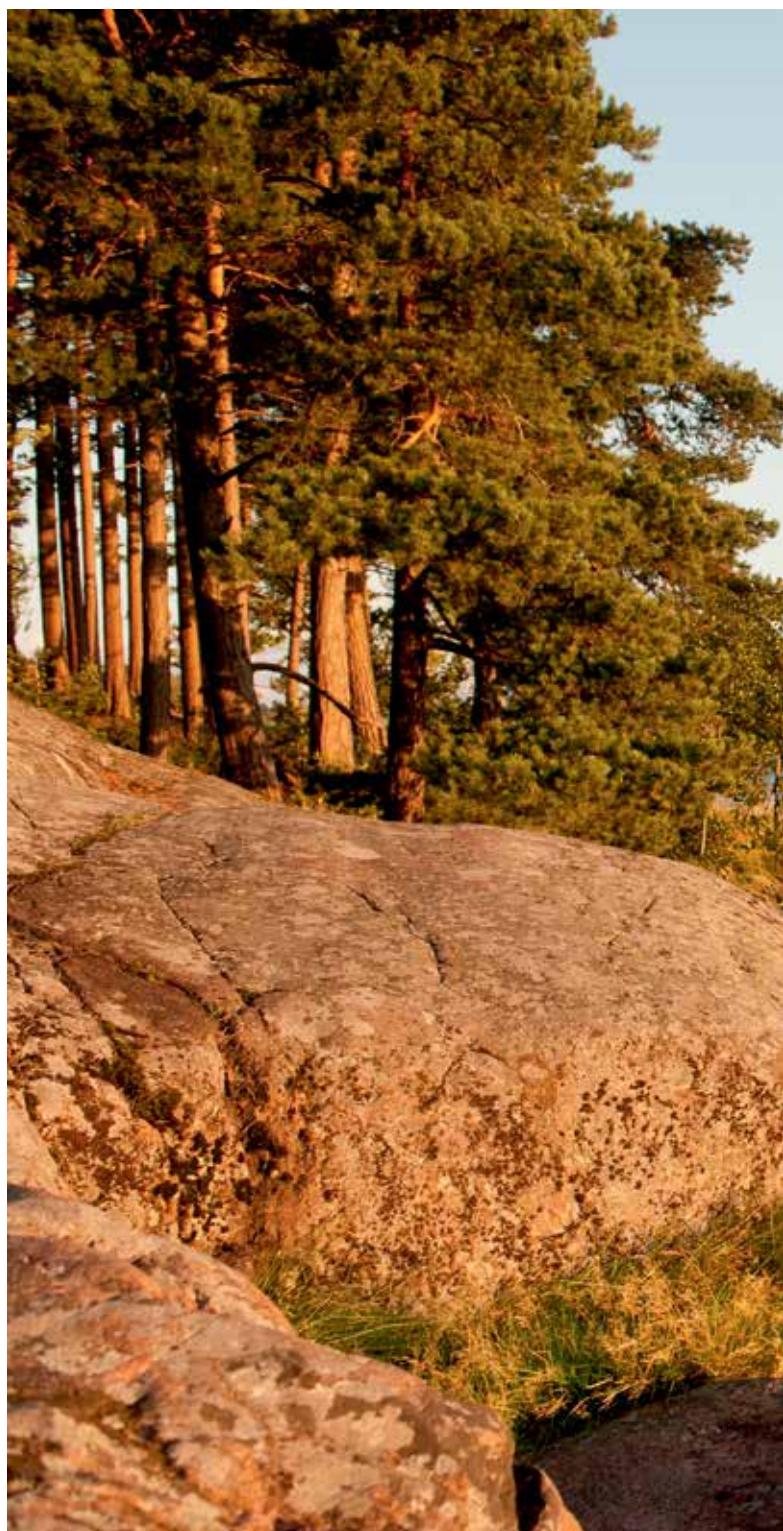
Fredag den 3. juni

Ankomst til Helsinki kl. 9 om morgenen. Morgenmad på færgen. Byrundtur med bussen i Helsinki, hvor vi bl.a. skal se Tempelpladsens kirke (Granitkirken), som er bygget ind i en klippe, Sibeliusparken (se forsiden), og Det Olympiske Stadion med det 72 m høje stadiontårn, hvorfra der er en flot udsigt over byen. Sidst på efter-

middagen indkvartering og aftensmad på Hotel Scandic Grand Marina ved Helsinkis havnefront.

Lørdag den 4. juni

Morgenmad på hotellet – og derefter heldagsbustur til Tampere, hvor vi bl.a. skal se Finlaysons fabrikker, som i dag rummer et dagblad, flere museer og forlystelser. Her startede Finlands tekstileventyr. Vi ser også Kalevalakirken, den moderne katedral, der er bygget først i 60'erne og ser helt anderledes ud end alle andre kirker.

På turen kører vi gennem det smukke sø- og skovland, og vi kommer til littala glasmuseum. Hvis vi har tid til det, gør vi også holdt i Hämeenlinna, hvor Finlands ældste indlandsbefæstning, Tavastehus, befinder sig. Det er i øvrigt Sibelius' fødeby.
Aftensmad på hotellet.

Søndag den 5. juni

Morgenmad på hotellet, og derefter bustur til Järvenpää, hvor vi skal følge i Alvar Aalto og Sibelius' fodspor. Kivi og Aalto er født i byen, og Sibelius boede og komponerede her. Vi besøger kunstnerhjemmet Villa Kokkonen på en rundvisning "med ord og toner".

Videre til sommerstaden Borgå (Porvoo), der er Finlands næstældste by. Den ligger smukt ved Porvooåen, og har velbevarede træhuse og toppede brosten og gamle bådhouse langs åen.

Vil I selv klare aftensmaden, kan I købe billet til den gamle dampfærge, som sejler til Helsinki gennem skærgården. Turen begynder kl. 16 og tager 4 timer. Afstigning

tæt på hotellet. Aftensmad på hotellet for alle, der tager bussen hjem.

Mandag den 6. juni

Morgenmad på hotellet. Derefter pakker vi bussen, inden vi efter eget valg kan gå rundt i byen og se seværdigheder som fx Esplanaden med berømte finske designbutikker. Eller I kan besøge museer, Storkirken eller Uspensikatedralen, der er den største ortodokse kirke i Vesteuropa,

Der er mange, mange muligheder – se det evt. selv i "Turen går til Helsinki og Finland".

Sidst på eftermiddagen går vi ombord på bussen igen, og kl. 17.00 sejler færgen fra Finland. Aftensmad og overnatning på færgen.

Tirsdag den 7. juni

Morgenmad, frokost og aftensmad på færgen.

Ankomst kl. 21.30 i Travemünde. Derefter hjemtransport med bussen og aflevering på påstigningsstederne.

Vi når først hjem i løbet af de første timer dagen derpå.

Afdeling: Hillerød
Rejsemål: Stockholm

Oplevelser i den svenske hovedstad

Efter forslag fra medlemmer har bestyrelsen sammen med Nordsjællands Turistfart og Vitus rejser planlagt en 5 dages bustur til Stockholm fra søndag d. 31. juli – torsdag d. 4. august 2016.

Der venter store oplevelser i den svenske hovedstad. Ud over allerede fastlagte ture og besøg, er der luft i programmet til selv at komme rundt for at se flere af de seværdigheder, Stockholm byder på.

Hotellets centrale beliggenhed på Kungsholmen gør det nemt at komme rundt i byen.

I rejsen indgår bl.a. besøg på Stockholms Stadshus, Vasamuseet, Skansen, Sejltur på Mälaren, besøg på Drottningholm samt på 1. dagen sightseeing tur rundt i hovedstaden og omegn.

Rejsens pris er 6450 kr. pr. person. i dobbeltværelse, enkeltværelsestillæg 1400 kr.

Med i prisen er ophold på Hotel Clarion Amaranten, 4 x bus, 4x morgenmad, 4x middag, 2x frokost, sejltur, entreer og guider.

Tilmelding og betaling af depositum inden 24. januar 2016.

Detaljeret program og tilmeldingsblanket hos

Norden.hillerod@youmail.dk

eller hos

Beth Espedal, Agernvej 13, 3400 Hillerød,
tlf. 4626 0178

Måske Stockholms kendeste vartegn, Rådhuset i aftenstemning. Foto: Johannes Jansson, Norden.org

Smukke Ærø, som VIL overleve

Foreningen Norden Viborg arrangerer to-dages tur til Ærø den 29. og 30. april 2016.

Turens formål udspringer af et ønske om at besøge en af Danmarks smukke øer, men også et ønske om at opleve et samfund, som insisterer på overlevelse.

Medlemmer af lokalafd. Foreningen Norden Ærø deltager i arrangementerne

Fredag den 29. april

9.30 Mødested: Svendborg Færgehavn.

Overnatning: Hotel Ærøhus, Ærøskøbing

Uformel frokost hos Olaf Havsteen-Mikkelsen, som vil fortælle om sin samling af sin far Sven Havsteen-Mikkelsens kunst.

Egen tid i Ærøskøbing (byvandring med guide kan arrangeres)

Fredag aften middag på hotellet med efterfølgende foredrag af Finn Slumstrup: Oprør fra Udkanten.

Lørdag den 30. april

Efter morgenmaden guidet Ærø-rundtur med bus til et udpluk af Ærøs seværdigheder: Søfartsmuseet i Marstal Rise bryggeri med øl-smagning og frokost Bregninge kirke og Voderup klinte Søbygård

16.30 Retur til færgehavnen i Ærøskøbing med ankomst til Svendborg 18.00.

Pris for turen varierer efter antal deltagere, men ligger på ca. 1475 kr.

Indregnet i prisen er: overfart og hotel. Fredag: frokost, middag (eks. drikkevarer) og foredrag.

Lørdag: guidet bustur, øl-smagning og frokost samt entreer og rundvisning på Søfartsmuseet.

Detaljeret program/ yderligere oplysninger kan indhentes hos **Foreningen Norden Viborg**
Grethe Hald absgh@hotmail.com eller mobil 20648945.

Rejs til Island og Færøerne med Rødding Højskole

Færøerne. Et nordatlantisk eventyr

3. - 14. juli

5 dage på højskole – 1 uges rejse

Kursusvært: Anette Jensen.

Desuden deltager Annika Hoydal og Else Lidegaard.

Pris: 16.500 kr.

Island. Sagaer, gejsere og vulkaner

4. - 15. juli

5 dage på højskole - 1 uges rejse

Kursusvært Aage Augustinus og rejseleder Torben Rasmussen.

Pris: 19.995 kr.

Nordisk kulturuge på Rødding Højskole

2. - 8. oktober

Mød forfattere, kunstnere, musikere og smag Nyt Nordisk Køkken. Bl.a. Einar Már Gudmundsson, Ulla Lena Lundberg, Kim Leine, Nordens Tone, Jens Rosendal, Line Barfod, Henrik Dam Christensen, Uffe Østergaard.

I samarbejde med Foreningen Norden.

Kursusværter: Aage Augustinus og Anette Jensen.

Pris: 4.550 kr.

Afdeling: Haderslev-Frøs Herred
Rejsemål: Island

Island – sagaer, gejsere og vulkaner

Fem dage på Rødding Højskole – en uge på Island 4. – 15. juli 2016

Medvirkende på kurset er bl. a. tidligere højskoleforstander Aage Augustinus, der er kursusleder og Torben Rasmussen, tidl. direktør i Nordens Hus i Reykjavik og bl.a. forfatter til Politikens "Turen går til Island". Torben Rasmussen er vores rejseleder i dagene på Island.

I forberedelsesdagene på Rødding Højskole vil du i foredrag, film og fortælling få indblik i Islands historie, kultur og litteratur.

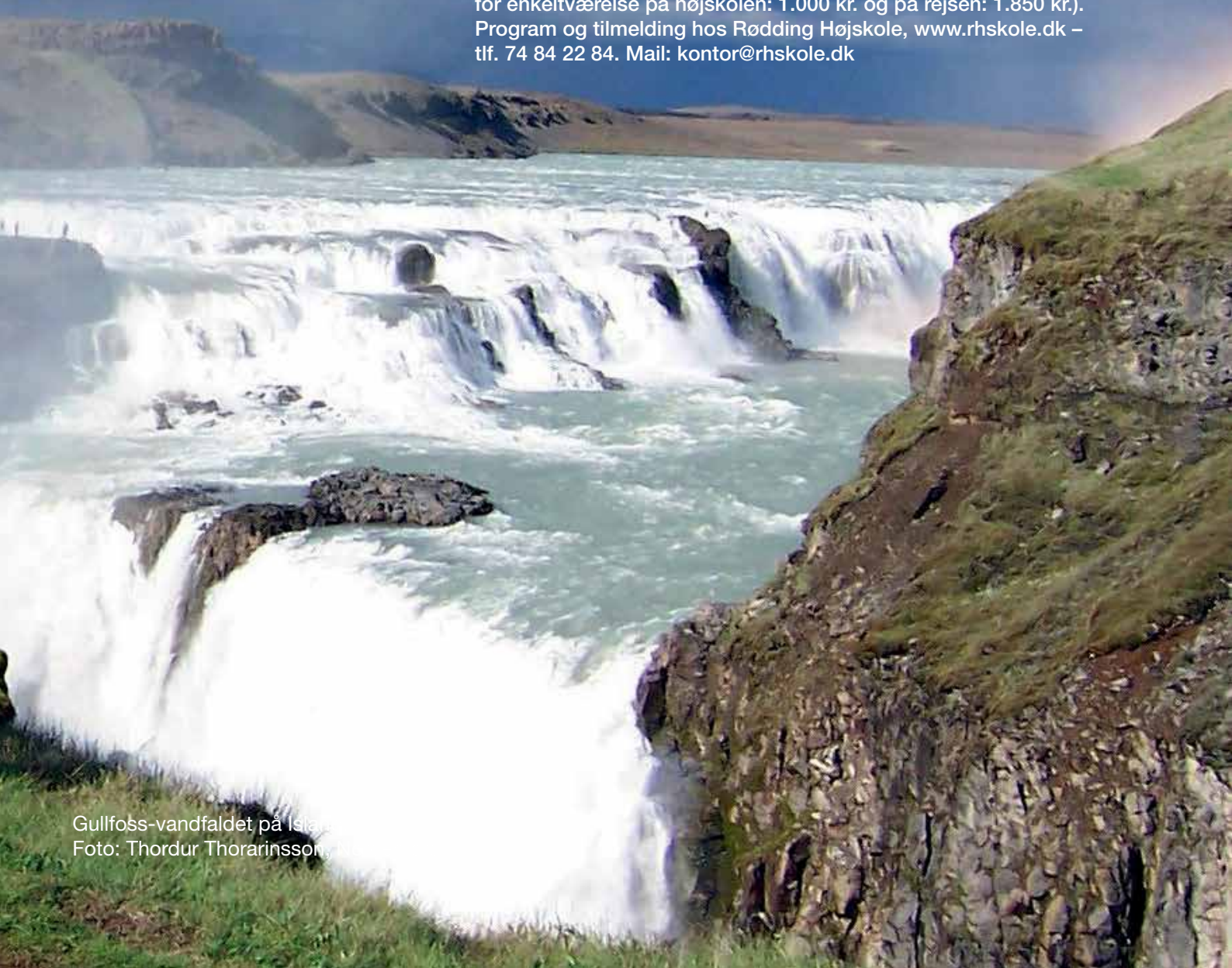
På rejsen til Island vil du blive bjergtaget af snedækkede vulkaner, spruttende gejsere og vilde vandfald – natur med søpapegøjer, lomvier og suler.

Vi besøger bl.a. Tingvallasletten med verdens ældste endnu eksisterende parlament,. Vi skal også bese det fantastiske Gullfoss vandfald. Og vi skal ud på Vestmannaøerne, som de fleste husker fra det voldsomme vulkanudbrud i 1973, der betød, at store dele af byen blev ødelagt og begravet i lava og aske. På turen bor vi blandt andet på et hotel, der ligger meget tæt på vulkanen og gletsjeren Eyjafjallajökul, som i foråret 2010 gjorde sig verdensberømt på grund af sin voldsomme askesky. I Reykjavik skal vi bl.a. se det store, nye koncerthus Harpa, der er tegnet af arkitekt Henning Larsen i samarbejde med den dansk-islandske kunstner Ólafur Eliasson.

Rejsekurset arrangeres i et samarbejde mellem Rødding Højskole og Foreningen Norden Haderslev - Frøs Herred.

Pris: 19.995 kr. (incl. helpension og alle entreer ifølge program) (tillæg for enkeltværelse på højskolen: 1.000 kr. og på rejsen: 1.850 kr.).
Program og tilmelding hos Rødding Højskole, www.rhskole.dk –
tlf. 74 84 22 84. Mail: kontor@rhskole.dk

Gullfoss-vandfaldet på Island
Foto: Thordur Thorarinsson, Ný

Færøerne – historie, kunst og natur

Tag med på en koncentreret rejse til Færøerne, med fokus på historie, kirke og natur. Der er tale om en blanding af tid til oplevelser i hovedstaden Tórshavn og de smukkeste landskaber ude omkring på øerne.

Det hele foregår under ledelse af lokal færøske rejseleder, der sikrer en grundig og kompetent indføring i Færøernes historie, kultur og aktuelle forhold. Der er indlagt flere arrangementer om aftenen, bl.a. foredrag af tidl. universitetslektor, forfatter Árni Dahl.

Den lokale færøske rejseleder – godt dansktalende – vil bidrage til et stort udbytte af denne intense rejse.

Den, som har rejst på Færøerne ved, at det kræver sin mand eller kvinde at rejse på Færøernes smukke øer. Som i alle eventyr, er der nogle uforudsigelige elementer: På Færøerne

er det vejret. Det stiller krav til fleksibilitet for at opnå det bedste resultat.

PROGRAM 14.7 - 20.7

(justeringer kan forekomme)

Dag 1 – Afgang Billund kl. 11.45. Den mikrolille bygd Gásadalur og til Tórshavn, indkv. for alle dage

Dag 2 – Hvalstationen Vid Áir, Sak-sun (tænk på Barbara), Gjógv's lille havn og tilbage til Tórshavn

Dag 3 – Kulturhuset Østrøm, grafisk værksted Steinprint og eftermiddagen på øen Nolsoy med fuglemand

Dag 4 – Tid til Gudstjeneste i Domkirken (ny-renoveret), kongsgården Kirkjubøur og Magnus-katedralen

Dag 5 – Tur til fuglelskernes drøm Mykines med mængder af søpapegøjer og suler. Fin sejltur

Dag 6 – En lang dag til de såkaldte "nordøer", helt mod nordøst. Kirken med altertavle af Joensen-Mikines

Dag 7 – Tur gennem Tórshavn, inkl.

FAKTA

14.7. – 20. 7. 2016.

Pris pr. person: kr. 10.950

Rejsen er arrangeret af Foreningen Norden, Aarhus. Formand Torkil Würtz, telefon 86 15 62 23 eller på mail: vicki.torkil.wurtz@gmail.com

Udførligt dagsprogram, yderligere oplysninger og tilmelding hos den tekniske arrangør KulturRetur A/S (med Team Island), Mejlbjvej 670, 8530 Hjortshøj, telefon 29 62 80 77, eller på mail: info@team-island.dk

Turen sælges efter "først-til-mølle"-princip. Ved tilmelding betales depositum (kr. 2.000).

Er turen ikke senest den 1.2.2016 optaget af medlemmer af den lokale forening, åbnes den for andre interesserede.

Rejs med til Færøerne

Fly fra Billund (mad og drikke ombord)

5 nætter på Hotel Hafnia inkl. morgenmad

3 gange middag på hotellet

2 gange frokost

Transfer og udflugter ifølge vedhæftede program

Entréer

Færøaften i Gjøgv

DKK 9.260,00 pr. person i delt dobbeltværelse

Enkeltværelsestillæg DKK 1.500,00.

Ved tilmeldingen betales 200 kr. Tilmeldingen er bindende.

Restbeløbet betales senest 10. maj 2016

Tilmelding til Grethe Svendsen tlf. 86846992 eller Grethe.Svendsen@skolekom.dk

Foreningen Norden Silkeborg: reg.nr. 2380 kontonr. 5400055595.

Ved pengeoverførsel skal der skrives Færøerne plus navn på deltagerne.

Program (forkortet beskrivelse)

13. til 18. august 2016.

Dag 1 – Ankomst bus og guide henter gruppen på flypladsen og kører til Hotel Hafnia i Tórshavn.

Dag 2 – Heldagstur Tórshavn. Frokost spises på hotellet før turen går til Kirkjubøur. Med bus til Færøernes "kulturelle" center, hvor der er rundvisning, som fortæller om stedets historie. Der sluttes med besøg i Nordens Hus før gruppen er tilbage på hotellet.

Dag 3 – Heldagstur til Klaksvík og Kunoy. Efter Kunoy går turen til bygden Söldarfjörður, hvor der spises frokost i et privat hjem med en meget smukt anlagt have.

Dag 4 – Halvdagstur med skonnerten Nordlysid. Intet besøg på Færøerne uden en sejltur. Turen går til Hestoy eller Nolsoy alt efter vejret. Tilbage i Tórshavn ved middagstid. Frokost på egen hånd – før I bliver hentet på Hotel Hafnia af guiden til et besøg i William Heinesens hus samt Kunstmuseet. Begge i gåafstand fra hotellet.

Dag 5 – Eftermiddagstur - Færøske højdepunkter - magisk natur & kulturen i Gjáargarð til en oplevelsesfuld færøsk aften, med buffet med forskellige smagsprøver af færøsk mad, musik og færøsk dans.

Dag 6 – Hjemrejse. Efter morgenmad bliver gruppen hentet af bussen og der køres direkte til flyvepladsen. ●

Kunst, kultur og natur i midnatssolens skær

Island rundt på ni dage inkl. Vestisland, Siglufjörður, Seydisfjörður og Landmannalaugar med Birgitte Steen, Foreningen "Norden".

Tidspunkt: d. 18. juni til d. 26. juni 2016 (9 dage).

Pris: 17.700 kr. i delt dobbeltværelse. Tillæg for enkeltværelse: 3.000 kr. Min. 21 betalende deltagere. Prisen er baseret på oplyste priser, der forventes gældende d.1. jan. 2016, skatter, bl.a. den islandske turistskat, afgifter, regler samt valutakurser d. 5. oktober 2015.

Inkluderet i prisen:

Transport med bus til og fra Kastrup. Afgang fra Jernbanenvej i Holbæk kl. 05.00. Mulighed for fri og sikker privatparkering i Holbæk under rejsen. Fly t/r, inkl. skatter, bustransport, dansktalende rejseleder og chauffør, morgenmad og tre retters aftensmenu samtlige dage. Mulighed for medbestemmelse om rejsens menuer. Islandske isvand til samtlige måltider. Overnatning på hoteller af pæn standard. I Reykjavik er vort hotel beliggende tæt ved hovedstrøget. **Omkr. 3000 km kørsel i Island.** Drikkepenge til chaufføren.

Besøg bl.a. i tre tørvekirker, hos de danske kunsthåndværkere Páll og Rita i Borgarnes, oplæsning af "Sønnetabet" på oldislandsk, forskningscentret, kirkerne og Snorri Sturlusons hotpot, 1230, i Reykholt, tørvegården i Glaumbær, domkirken i Hólar, sildemuseerne i Siglufjörður, det store broderiprojekt om Vatnsdælasagaen i Blönduós, flere stensamlinger i Østisland, sejlads mellem isbjerge i Jökulsárlon, Det Store Middelaldermåltid og kirkebesøg i Islands ældste bispesæde Skálholt, Landmannalaugar, badning i en varm naturkilde, den rekonstruerede stormandsgård i Þjórsárdalur, rundvisning i det nye musikhus "Harpa" inkl. de tre koncertsale, en praktisk rejseaften, hvor alle vigtige rejseinformationer bliver gennemgået og udleveret, bl.a. en pakkelliste, forslag til islandsk fag- og skønlitteratur og ideer til indkøb i Island. Løbende nyhedsbreve om Island. En meget detaljeret rejseplan. Dækket af Dansk Rejsegarantifond. Natur- og andre seværdigheder, der besøges under rejsen. Se www.dofholbaek.dk
Alle entreer er inkl. i rejsens pris.

Ikke inkluderet i prisen:

Personlig rejseforsikring og sygdomsafbestillingsforsikring. Frokost (omkring 50 kr.) og drikkevarer. Fortæring ud over vand, kaffe og te i flyet. Private faciliteter på rejsens anden og fjerde dag. Ved tidlig tilmelding vil der være mulighed for tilkøb af private faciliteter på disse to dage. Evt. andre udflugter end de i programmet nævnte.

Rejsearrangør og rejseleder:

Birgitte Steen, Foreningen "Norden". Teknisk rejsearrangør: Dalhoff Travel, Holbæk.

Birgitte Steen har siden 1998 arrangeret og guidet Islandsrejser for unge og voksne. Har desuden været guide for de nordiske biskopper i forb. med bispejubilet i Skálholt i 2006 og været bosiddende og arbejdende i Island fra 2002-2005. Besøgt Island mere end 90 gange siden 1995. Islandsrejsen er en non-profitrejse.

Tilmelding og rejseinformationer: Birgitte Steen. Dalen 9,4300 Holbæk. 59433603/23614425. E-mail: birgitte_steen@hotmail.com Yderligere rejseinformationer kan ses på www.dofholbaek.dk. Sendes gerne.

Depositum:

Senest d. 24. jan. 2016 imødeses depositum på 2.500 kr. per person. Efter indbetalingen af depositum er tilmeldingen bindende for begge parter.

Beløbet indsættes på konto nr. 0520-0000430576, Sparekassen Sjælland. Husk venligst at anføre navn i forbindelse med overførsel via netbank. Efter d. 24. jan. 2016 henvendelse til Birgitte Steen, 59433603/ 23614425. E-mail: birgitte_steen@hotmail.com

Indbetaling af restbeløbet og evt. tillæg for enkeltværelse skal ske senest d. 10. marts 2016.

I forbindelse med rejsen afholdes tre forelæsninger for alle Islandsinteresserede

Torsdag, d. 10., d.17. og d. 31. marts 2016 på Holbæk Bibliotek. Alle dage fra kl. 19.15 – kl. 22.00. Pris kr. 400. Enkelt foredrag: Kr. 150. Se forelæsningsernes indhold på www.dofholbaek.dk Tilmeldingen (nødvendig) skal ske til Aftenskoleleder Karen Jensen 59655517/31247197 eller direkte til Birgitte Steen. ●

Nordatlantisk eventyr – i selskab med Annika Hoydal

Fem dage på Rødding Højskole – en uge på Færøerne 3. – 14. juli 2016.

På højskolen skal vi høre om Færøernes historie samt introduceres til færøsk kunst, litteratur og musik. Vi skal synge færøske sange og får fortalt den færøske saga, som beretter om de første beboere på de 18 nordatlantiske øer.

Medvirkende på kurset er bl.a. Anette Jensen, præst og kursusleder, **Annika Hoydal, færøsk sanger og skuespiller** og **Else Lidegaard, journalist og forfatter**. Anette Jensen og Annika Hoydal er tillige guider på Færøerne.

D. 7. juli rejser vi til Færøerne via Billund:

Vi indkvarteres på Guesthouse Marknagil, som ligger højt over Tórshavn med fin udsigt over både by og fjord og kun 15 minutters gang fra centrum. To værelser deles om ét bad og ét toilet.

På Færøerne får vi set og oplevet en mængde via bus- og sejlture. Højdepunkter på rejsen bliver besøg på Hestur, hvor vi sejler med skonnerten Nordlýsid og smager skippers berømte fiskesuppe. Et andet højdepunkt bliver sejlturen til den sydligste ø – Suðuroy med besøg i Den gamle Kongelige Monopolhandel, der rummer et kultur- og ungdomshus. Der er også besøg i det lille fine Ruth Smith Museum – hun er Færøernes mest kendte kvindelige kunstner.

Rejsen rummer tillige en heldagstur til Klaksvik og Nordøerne. På busturen får vi et indtryk af den imponerende færøske natur, vi skal besøge Christianskirken

i Klaksvik med altertavle af Joakim Skovgaard og moderne kirkekunst af færingen Edward Fuglø. Den sidste aften bliver der en spændende Færøaften med det berømte Kingo kor, færøsk mad, sang og dans.

I opholdet indgår også en guidet tur i Tórshavn, hvor vi oplever Tinganes, Lagtingshuset, Nordens Hus og Listasavn Føroya – Færøernes imponerende kunstmuseum. Tur til Kirkebøur – det gamle bispesæde fra middelalderen – er naturligvis også med i programmet, ligesom et besøg hos Steinprint, det velrenomerede grafiske værksted i Tórshavn. Samt et besøg i William Heinesens Hus.

Rejsen tilbyder også møde med en række lokale færinger, bl.a. Steffen Stumman Hansen, mag.art. i forhistorisk arkæologi, journalist Ingolf S. Olsen og Birgir Enni, skipper på skonnerten Norðlýsið m. fl.

Rejsekurset arrangeres i et samarbejde mellem Rødding Højskole og Foreningen Norden i Sydslesvig.

Pris: 16500 kr. pr. person inkl. helpension og alle entréer.

Tillæg for enkeltværelse på højskolen 1000 kr. og på rejsen: 1500 kr.

Rødding Højskole, hvor man også kan rekvirere program: Rødding Højskole, www.rhskole.dk
Tlf. 74842284, e-mail: kontor@rhskole.dk

Charmerende Ystad oser af historie

*I Skånes bedst bevarede
middelalderby kan man
gå i kriminalkommissær
Wallanders fodspor blandt
fine bindingsværkshuse og
hyggelige konditorier.*

Tekst: Laura Kjestrup Nielsen. Foto: Morten Herlev

Fra mange af de hyggelige gader i centrum er der udsigt til Mariakirken ved Stortorget.

Ånglahuset fra det 16. århundrede med de fint udskårne ansigter er byens rigest udsmykkede bindingsværkshus.

Når man slentrer rundt blandt de gamle huse i Ystads stemningsfulde centrum, er det svært at forestille sig, at der kan foregå uhyggelige ting blandt bedårende bindingsværk og kanelbollespisende konditorigæster. Men har man læst Henning Mankells populære bøger om kriminalkommissær Kurt Wallander, der opklarer bestialske mord i Ystad og omegn, ved man godt, at farerne altid lurar under den pæne overflade.

Mange danskere kender mest Ystad af navn og får udelukkende set byens havn, hvorfra færgen sejler til Bornholm. Men der er flere gode grunde til at kigge nærmere på den historiske by, der blandt andet rummer hele 300 velbevarede bindingsværkshuse og et seværdigt kloster med rødder i 1200-tallet.

Foruden sine historiske bygninger har Ystad en behagelig atmosfære af skånsk provinshygge. Med sine 18.000 indbyggere er byen lille nok til at være både overskuelig og hyggelig, men stor nok til også at rumme et rimeligt udbud af butikker, hoteller og restauranter. Her kan man snildt få en dag eller to til at gå.

Bindingsværksidyl med kreativt miljø

Små, glinsende sild i Østersøen er en del af forklaringen på Ystads rige historie. Byen voksede nemlig op omkring havnen i middelalderen, hvor store forekomster af sild i Østersøen skabte rigdom hos de købmænd, der forstod at tjene penge på fiskeriet.

Allerede i 1244 blev Ystad nævnt i skriftlige dokumenter - dog under det danske navn Ysted. De gamle bindingsværksgårde, man kan nyde synet af i dag, har dog ikke helt så mange år på bagen. Pilgrändshuset fra 1480 på hjørnet af Pilgränd og gågaden Stora Östergatan tager dog titlen som Nordens ældste bindingsværkshus, mens flere af de andre gamle bindingsværksbygninger i byen "blot" er 300-400 år gamle.

Det mest seværdige bindingsværksbyggeri er nok det helstøbte gårdmiljø ved navn Per Helsas gård. Det store, aflange kompleks tæt på enden af gågaden er udnævnt til bevaringsværdigt kulturminde, og i 2007 besluttede Ystad Kommune at gøre det idylliske gårdmiljø til et kreativt centrum. Det betyder, at en god håndfuld

kunsthåndværkere, designere og andre kreative sjæle driver værksted og butik i de gamle længer. Der er også cafe på området, og gårdspladsen med toppede brosten indrammet af røde bindingsværkslænger udgør måske det allermest romantiske sted at nyde kaffen i Ystad.

Generelt skorter det ikke på kaffe- og kagesteder i Ystad. Byens begrænsede størrelse til trods er der masser af konditorier og cafeer i en lidt gammeldags stil at vælge mellem, når kaffetørsten melder sig.

I kriminalkommissærens fodspor

En person, der også er glad for at *fika*, som det at drikke kaffe med lidt sødt til også kaldes i Sverige, er byens berømte romanfigur Kurt Wallander.

I bøgerne og tv-serierne frekventerer den lidt vrisne, men alligevel elskelige kriminalkommissær blandt andet *Fridolfs Konditori* ved torvet over for togstationen. Her tager han en kop kaffe eller måske endda en sildemad med en letøl til.

Det navngivne konditori er blot én blandt mange Wallander-lokationer i byen. Til glæde for de mange turister og bogelskere, der hvert år besøger Ystad for at gå i deres yndlingsromanfigurs fodspor, har turistbureauet udgivet en Wallander-guide med bykort, hvor alle stederne er markeret. Heriblandt byens stilfulde *Hotell Continental*, hvor Wallander har et stambord i restauranten. Andre hyggelige steder at overnatte i byen tæller blandt andet *Sekelgården* på Långgatan. Det bevaringsværdige bindingsværksmiljø fra 1793 er kåret til et af Sveriges mest romantiske hoteller af magasinet *Gourmet*.

Et skønt sted at nyde frokosten blandt gamle bøger og marskandiserfund er cafeen *Hos Morten* i den lille gyde Gåsegränd. Stedet er populært blandt de lokale, og man sidder tæt ved de let vakkelvorne borde. I sommersæsonen er der også servering i det stemningsfulde gårdmiljø.

Kirke med lurblæsertradition

Med kaffe, kage og mad i maven er der energi til at se nærmere på by-

ens historiske seværdigheder. Gråbrødre-klosteret fra 1267 er et af de mest velbevarede middelalderklostre i hele Sverige. Munkene blev tvunget ud efter reformationen, og i de følgende århundreder blev klosteret blandt andet brugt til hospital, alderdomshjem og lagerbygning. I dag er der museum med skiftende historiske udstillinger i en del af klosteret. Det fine klosterkompleks rummer også en smuk have samt en klosterkirke.

Den ældste bygning i hele byen er Mariakirken, der ligger tæt på Stortorget i centrum. Den store rødstenskirke gemmer på et flot indre med et stort barokalter i træ og et alterskab med malerier fra 1400-tallet.

En kurios tradition fra det 18. århundrede har overlevet til i dag i form af en tårnvægter, der hvert kvarter mellem klokken 21.15 og 01.00 blæser i sin kobberlur fra kirketårnet. Signalet betyder, at alt er roligt i byen, så hvis man bliver vækket af det under sit hotelophold, kan man trygt lægge sig til at sove igen! ●

FAKTA

Verdensberømte Wallander

Henning Mankells 12 bøger om kriminalkommissær Kurt Wallanders liv og arbejde i Ystad er oversat til mere end 40 sprog og solgt i mere end 40 millioner eksemplarer. Bøgerne har desuden dannet grobund for en række filmatiseringer. Blandt andet en svensk udgave med Krister Henriksson i rollen som kriminalkommissæren og en BBC-version med engelsksprogede skuespillere optaget i Ystad med Kenneth Branagh i hovedrollen.

Henning Mankell døde som 67-årig i efteråret 2015 efter længere tids sygdom.

Læs mere om Wallander på www.wallander.ystad.se og www.henningmankell.se.

Fridolfs Konditori er et af de steder, hvor man kan gå i kriminalkommissær Wallanders fodspor med en kop kaffe eller en sildemad.

Forårstur til tranerne ved Hornborgasjön

Oplev tranerne ved Hornborgasjön i april. De er ikke kun et fantastisk syn, men også deres sang/skræppen er ganske usædvanlig. Foto: Privatfoto.

Ljungblads Konditori, 1 x aftenbuffet på restaurant Deli Deli og 1 glas vin eller øl på hotellet. Hotelopholdet i samarbejde med Happydays A/S.

Turen vil omfatte dagstur til Tranedansen, Naturum ved Hornborgasjön, sightseeing i den historiske by Skara.

En bustur rundt om Mjörn, søen ved Alingsås med flere stop. Guide fra Alingsås.

Hjemturen bliver med stop i Göteborg, hvor vi ligesom guides rundt til de mest spektakulære steder.

Hjemme igen mandag 11. april ved 17-tiden.

Turen bliver først detail-budgetteret, når vi kender deltagerantallet, men regn med ca. 3500,-

Giv os besked om evt. interesse. Der er allerede kommet så mange tilkendegivelser, at vi gennemfører turen. Endnu ingen tilmelding, men mail blot, hvis man vil have det endelige program tilsendt i løbet af januar 2016. terkel.spangsbo@mail.dk. Mere info hos formanden Terkel Spangsbo på 4038 0450. ●

Små 100 kilometer nord for Tårnby Kommunes venskabskommune i det svenske ligger Hornborgasjön, hvor tusindevis af traner holder rast i en lille månedstid, inden de fortsætter det årlige træk nord på.

Det er et syn og en oplevelse, Foreningen Norden i Tårnby/Dragør gerne vil dele med såvel medlemmer som ikke medlemmer.

Vi kører i bus fra Tårnby/Dragør tidligt morgen 8. april 2016 og kommer til Alingsås omkring middagstid. Eftermiddagen sightseeing i Alingsås med guide fra Foreningen Norden, Alingsås.

Vi bor på First Hotel Grand Alingsås, hvor vi får 3 overnatninger, 3 x morgenbuffet, 1 x eftermiddagskaffe med bolle eller wienerbrød på

Oplevelsesrejse i Sydgrønland

I forbindelse med 50 års jubilæet for venskabsbysamarbejdet mellem Roskilde og Nanortalik tilbyder Foreningen Norden Roskilde – Lejre en Rundrejse i Sydgrønland, hvor man kan opleve det ægte Grønland med ophold i Nanortalik, Qaqortoq og Narsarsuaq, hvor der alle steder bliver byvandring og udflugter med egen erfaren turguide, der har været i Grønland over 50 gange. Du kan føle dig tryk og skal bare nyde rejsen og den storslåede natur. På rejsen får du oplæg om Grønland, ligesom holdet hver dag forberedes til det kommende program. Alle steder bo holdet på det de bedste værelser med eget bad og toilet. Der helpension på rejsen, alle udflugter og entreer er inkluderet i prisen.

Rejseperiode: tirsdag den 9. til tirsdag den 16. august 2016

Pris: 21.900 kr. der dækker formøde i Roskilde, rejseleder på hele rundturen, fly fra Kastrup-Narsarsuaq med måltider T/R, sejladser, alle udflugter, helpension, 4 overnatning på Hotel Kap Farvel i Nanortalik, en overnatning på Hotel Qaqortoq og 2 overnatninger på Hotel Narsarsuaq. Tillæg for enkeltværelse 2.100 kr.

Inkluderede udflugter: (Du får meget for pengene på denne tur)

Sejlad med egen båd Narsarsuaq – Nanortalik
Byvandring og museumsbesøg i Nanortalik, Qaqortoq og Narsarsuaq
Kaffemik hos grønlandsk familie
Sejlad Nanortalik – Qaqortoq med badeophold i Unartoq (varme kilder)

Rundvisning i Grønlands eneste garveri, Great Greenland

Sejlads Qaqortoq – Narsarsuaq

Sejlads fra Narsarsuaq til Isfjorden med de betagende isfjelde

Sejlads til Qasiarsuaq, Erik den Rødes boplads med rekonstruktionerne af Tjodhilds kirke og Erik den Rødes gård.

Mulighed for vandretur til Signalthøjen med udsigt til indlandsisen mv.

Tilmelding og oplysninger: Alf Tornberg, mail: alf@nanortalik.dk tlf. 27 52 82 38

Hurtig tilmelding anbefales – det er et lille rejsehold ●

Kunst på klippevæg i Qaqortoq (som holdet skal se) – et led i projekt Sten & Menneske. Foto: Alf Tornberg.

Afdeling: Roskilde – Lejre
Rejsemål: Island

Rundrejse i Vestfjordene – det smukkeste af Island

Efter to succesfulde rejser i det sydlige Island i 2015 tilbyder vi nu denne 8 dages rundrejse sætter vi fokus på det nordvestlige Island kaldet Vestfjordene. Her er vi kun 300 km fra Østgrønland. Området er præget af relativt høje fjelde, dybt indskårne fjorde og mange smukke udsigter. Her kommer ikke mange turister men i tusindvis af søfugle: edderfugle, tejster, havterner og søpapegøjer. I turen indgår to sejladser. Det er en rejse med høj intensitet, som den meget kompetente islandske guide Harpa Björnsdóttir bidrager til. Rejseleder Alf Tornberg sørger for informationsmøde for rejseholdet inden afrejsen og han er med fra start til slut, så gæsterne får hjælp i lufthavnen ved afrejserne.

I rejsen indgår rundvisning i Reykjavik og i det nye koncerthus. Afslutningsmiddag på den kendte restaurant Perlen, der drejer rundt under middagen, så man kan nyde udsigten over byen. På vej til Keflavik bliver der et badeophold i Den Blå Lagune.

Vi har egen bus til rådighed på hele turen.

Rejseperiode: 13.-20. juni 2016

Pris: 13.950 kr. der dækker fly, rejseledelse, busrund-

tur, sejladser, alle udflugter, indkvartering i værelser med eget bad/wc på 5 gode hoteller og helpension.

Tilmelding: Alf Tornberg, mail: alf@nanortalik.dk

Udsolgt: Ved redaktionens slutning var alle pladser på rejsen optaget.

Se mulighed for anden rejse hos Team Island: www.team-island.dk ●

Glimt fra den enorme Tingvallasletten. Foto: Alf Tornberg.

Varm på Gotland?

Sommeren siges at være længere på Gotland på Sveriges østkyst. Roser blomstrer ind i december og der kan samles skovjordsbær i november.

Vi, Foreningen Norden i Tårnby / Dragør tænker dog at rejse i august 2017.

Vi har med stort held arrangeret fællesrejser i Norden, hvor vi gennem Foreningen Norden i de pågældende lande og privat finder "private" mennesker, som vil fortælle os om lokale forhold og vise os detaljer, som andre ikke ved meget om. Vi kommer heller ikke til at mangle helheden på vores rejsemål, men vi kommer i tæt, næsten familiær kontakt med nordiske venner.

Vores rejser er tidligere gået til Færøerne, hvor vi boede på bed & breakfast og selv lavede det meste af de daglige måltider. På Litauen-turen boede vi på flere billige, men

gode hoteller og havde hjælp af Foreningen Norden i Litauen, turene til Island gik til Vestfjordene som ikke er øde, men bestemt heller ikke overrendt af turister.

Vi forestiller os en 6-dages tur i august 2017, men kun hvis vi er mange nok, ca. 40. Turen bliver først detail-budgetteret, når vi ved, hvad vi kan forvente af antal deltagere, men lomme-regner siger godt 1000 kroner pr døgn.

Giv os besked om evt. interesse. Der er allerede kommet så mange tilkendegivelser, at vi gennemfører turen. Endnu ingen tilmelding, men mail blot, hvis man vil have det endelige program tilsendt i løbet af januar 2016. terkel.spangsbo@mail.dk. Mere info hos formanden Terkel Spangsbo på 4038 0450.

Gademiljø i gamle Visby. Foto
Johannes Jansson, norgen.org

Bruxelles og EU-Parlamentet

6 dage med besøg i Amsterdam, Brügge, Bruxelles & EU-Parlamentet

BUSREJSE: tilrettelagt for medlemmer og venner af Foreningen Norden i Brønderslev.

AFREJSE: fredag den 29. april 2016. kl. 7.00 fra Rutebilstationen i Brønderslev. Påstigning undervejs
PRIS: kr. 4.200,- pr. person i dobbeltværelse med halvpension. Eneværelse + 575,- kr.

Bruxelles er Belgiens hovedstad og største by med et befolkningstal på

lidt over 1 million. Byen er en selvstændig region med egen økonomi og eget parlament, på samme måde som Flandern og Vallonien, de 2 øvrige regioner i Belgien. De største EU-institutioner har sæde i Bruxelles, herunder Europa-Parlamentet og Europa-kommissionen. Også NATO-Alliancen har sit hovedsæde i Bruxelles.

Rejsen indeholder også besøg i Amsterdam, hvor vi bl.a. kommer rundt

på nogle af de mange kanaler, og ser de smukke, gamle og skæve købmanshuse fra 1700-tallet. En hel dag tilbringes i Bruxelles med guidet rundvisning, og besøg med rundvisning om eftermiddagen i EU-Parlamentet.

Der aflægges også besøg i byen Brügge, det er en eventyrlig middelalderby med romantiske kanaler, maleriske stenhuse og skyhøje tårne.

På turen til 'Europas hovedstad' bringer vi forholdet mellem Norden og Europa i perspektiv, ikke mindst i forbindelse med besøget i EU-Parlamentet, hvor vi drøfter de nordiske parlamentarikers stemme i EU.

ARRANGØR: Foreningen Norden i Brønderslev. Nørager Turist er den tekniske leverandør.

REJSELEDER: Just Justesen. Rejseprogram kan rekvireres hos foreningens sekretær.

TILMELDING til Sekretær Else Marie Pedersen, Brønderslev, tlf. 9882 1634, mail: else-marie@live.dk eller rejseleder Just Justesen. Tlf. 6538 2550. mail: fonager.just@gmail.com

Flag på halv foran EU-parlamentet efter Paris-angrebene i november. Foto: EU-parlamentet.

Afdeling: Holstebro
Rejsemål: Flensborg m.m.

Flensborg – Slesvig – Dannevirke

Tre dage til Slesvig med Foreningen Norden i Holstebro: 20-22. Maj 2016

Fredag 20. Maj: Start ved Holstebro Banegård kl. 8.00 med opsamling på Herning Banegård kl. 8.45.

Vi kører ned gennem Hertugdømmet Slesvig, hvor vi besøger både Skamlingsbanken og Knivsbjerg på den danske side af grænsen. Herefter går turen videre til Flensborg, hvor Isted-løven nu troner på sin rette plads; vi når Helligaandskirken og en tur på gå-gaden, før turen går videre til Slesvig by, hvor der er indkvartering omkring kl. 18.00 / 18.30.

Lørdag 21. Maj: Efter morgenmaden kører vi til Hedeby, hvor vi evt. ser vikingecenteret mv.; herefter fortsætter vi ud til Dannevirke, hvor vi går langs volden og besøger det dansk-drevne museum derude. Vi hører her om Dannevirkes ca. 1300-årige historie fra omkring år 700!

Vi kører tilbage til Slesvig by, hvor vi får frokost; så ser vi landsmuseet på Gottorp Slot og ikke mindst Nydam-båden fra ca. år 320. Inde i byen besøger vi den prægtige domkirke, hvor den danske Kong Frederik I er begravet; inden aftensmad går vi en runde på Holm helt ude ved Slien.

Søndag 22. maj: Efter morgenmaden går det mod nordvest, idet vi

I 2011 vendte Istedløven tilbage til sin gamle plads på Flensborg Gamle Kirkegård. Foto: Flensborg Turistkontor.

om formiddagen besøger Noldemuseet, hvor den berømte dansk-tyske maler Emil Nolde virkede fra 1926 til sin død 30 år senere.

Efter frokost går det hjemad, og vi forventer at være i Herning omkring kl. 16.30 og i Holstebro omkring kl. 17.30.

Under hele turen drøfter vi forholdet mellem Europa og Norden – og ikke mindst udviklingen i grænselandet mellem Danmark og Europa, som jo er turens mål.

Pris: For medlemmer af Foreningen Norden kr. 2.740:- og for ikke-medlemmer kr. 2.895:-; tillæg for enkeltværelse kr. 175:-. Opholdet er med halvpension, således at der serveres aftensmad fredag og lørdag samt morgenmad lørdag og søndag; frokosten i Slesvig lørdag er tillige inkluderet.

Praktiske Oplysninger: Der medbringes blåt EU-sygesikringskort, ligesom en rejseforsikring anbefales; herudover bør en teaterkikkert medbringes i Slesvig Domkirke. Desuden madpakke til fredag!

Tilmelding til: Skougaard Ebenhecht på ebenhecht@mail.dk eller tlf.: 8741 6918

Guide: Asger Brodersen. Teknisk Arrangør: Skave Turistfart (medlem af Rejsegarantifonden).

Når du har tilmeldt dig, fremsender Skave Turistfart en faktura med oplysning om indbetaling af depositum og indbetaling af restbeløb. Når Skave Turistfart har modtaget indbetaling af depositum, er du/I endelig tilmeldt. Restbeløbet betales inden 1. april 2016.

Endagstur til Folkemødet på Bornholm

Endnu en gang får vi mulighed for at tage til Folkemødet sammen med LOFSKOLEN.

Tag med den 18 juni og oplev den fantastiske stemning der er på Folkemødet.

Det primære formål med Folkemødet er at styrke demokratiet og dialogen i Danmark. Der bliver rig lejlighed til at snakke med beslutningstagere og interesseorganisationer rundt omkring i de forskellige telte og på de mange pladser hvor folk mødes.

Der er gratis adgang til alle events og taler i Folkemødet programmet. <http://bornholm.info/da/folkemoedet> bliver løbende opdateret.

Brug dagen på egen hånd og sammensæt dit helt eget program.

Foreningen Norden står i teltet sammen med Norden i Fokus, Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Praktisk information om den 18. juni 2016:

Da der er meget tidligt afgang, kan man desværre ikke købe kaffe i bussen. Men man er meget velkommen til selv at medbringe varme drikke og madpakke.

På færgen der afgår kl.9:15 fra Ystad vil det være muligt at købe morgenmad.

Der er afgang med færgen fra Rønne kl. 19:15. På hjemturen kan man købe øl og vand hos chaufføren, samt købe aftensmad på færgen.

Der er to muligheder for busser derover.

Afgang Holte Station kl. 05:45

Afgang Hovedbanegården (DGI Byen) kl.06:15

Ankomst Allinge kl.11:30, Afgang Allinge kl. ca.17:30

Hjemkomst Hovedbanegården kl. ca. 22:30, Hjemkomst Holte station kl.ca 23:00

Pris som dækker bus og færge t/r er 455,- kr. Betalingsinformation gives ved tilmelding

Hurtig tilmelding tilrådes da der er rift om pladserne, vi skal give besked til bussen i februar.

Bindende tilmelding samt yderligere information hos Susanne Prip Madsen, tlf: 20 64 16 48
Susanne@Norden-kbh.dk

Folkemødet samler omkring 100.000 mennesker over tre døgn i området ved den nordbornholmske skærgård. Her er glimt fra store scene, hvor fra bl.a. partilederne taler. Foto: Søren Svendsen.

En by bliver 1000 år

Den 29. juli 2016 bliver Sarpsborg 1000 år, for 1000 år tidligere kom Olav Haraldsson – senere Olav den Hellige – sejlen op ad Glomma. Han så områdets muligheder, og neden for den store fos, Sarpr, nu Sarpefossen, grundlagde han en strategisk vigtig og aktiv by, der nu hedder Sarpsborg og er Norges tredjeældste by.

Byen vil fejre dette med en kæmpebegivenhed, man kalder 1000-årsfejringen – og Foreningen Norden Struer skal med, for Struer er Sarpsborgs venskabsby. Fredag den 29. er den officielle dag med standspersoner på besøg og afsløringer, indvielser, koncerter og meget andet. Lørdag den 30. er udnævnt til dagen for folkefest.

Torsdag den 28.7.2016

Afgang Struer kl. 8. Rute via Skive og Ålborg. Færge fra Frederikshavn 11.50. Middag nær Sarpsborg kl. 18. Derefter indkvartering i Scandic Sarpsborg i byens centrum.

Fredag den 29.7.2016

Det hele starter med, at vikinger kommer sejlen op ad Glomma. Der bliver afsløring af en statue, hvor Ung Olav dukker op af vandet. Rejsegruppen skal se Borgarsyssel Museum, overvære indvielsen af en kæmpehal med kopi af Olavssøjlen fra Betlehem, være med til Olavsmessen i de højtidelige omgivelser ved Borgarsyssel og deltage i en aftenkoncert.

Lørdag den 30.7.2016

Formiddags- og lunchtur til Spydeberg Præstegård og Wilses Formalhage – en enestående genskabelse af en 1700-års oplysnings- og barokhave. Om eftermiddagen vender gruppen tilbage til Sarpsborg og går tur ad 1000-årsstien og ser Olavsvolden, Sarpefossen og kongehøjen. Om aftenen gælder det Hafslundparken og overværelse af et bredt program med nationale og internationale kunstnere. Byen satser på den helt store begivenhed.

Søndag den 31.7.2016

Hjemrejsedag. Bussen kører sydpå til Tanum Hede. Her besigtiges den spændende udstillingshal og de enestående helleristninger. Området er en del af verdensarven – og det er verdensklasse. Tilbage i Struer ca. 22.15.

Pris 3950 inkl. bustransport, 3 overnatninger samt alle aftensmåltider og entréer. Tillæg for enkeltværelse: 950 kr. Turen har plads til godt 40 deltagere.

Rejsetilmelding til Birthe og Eskild Højgaard: 97 87 16 92, 51 14 16 92 eller 29 26 51 90.

Birthe og Eskild er turens rejseledere og bestyrelsesmedlemmer i Foreningen Norden Struer. ●

Sarpefossen vandfald. Foto: Privatfoto

Midnatssol og isbjerge

Udrejse d. 16.06. 2016 – hjemkomst 23.06
Tur- & Rejsefakta 8 dage/ 7 nætter

Grønland er kontrasternes land, og Polar Rejser's dygtige rejseledere vil gerne vise det frem, da de selv er grebet af disse kontraster.

Kælvende gletschere, store isbjerge, smukke fjelde og grønne blomsterdale, og midnatssolen der skinner i døgnets 24 timer, hvis man er på rejse fra den 25. maj til først i august.

Sommeren i Grønland lægger op til rolig afslapning og smukke vandreture, alt efter ens egen fysiske formåen.

Pris pr. person i dobbeltvær. og dobbeltkahyt: 22350 kr.
Tillæg for enkeltværelse på hotel: 2025
Tillæg for enkelt kahyt på båd: 1000 kr.

Prisen inkluderer:

Transport:

- Fly København – Kangerlussuaq t/r
- Fly Kangerlussuaq -Sisimiut
- Fly Ilulissat-Kangerlussuaq
- Skib Sisimiut – Ilulissat i dobbelt kahytter m. bad og toilet
- Transfer til og fra hoteller

Overnatninger:

- 1 nat på hotel Kangerlussuaq
- 1 nat på Hotel Sisimiut

- 4 nætter på Hotel Arctic
- 1 nat i dobbeltkahyt på båd

Udflugter & ture:

- 5 timers tur til indlandsisen i Kangerlussuaq bil
- 2 timers bådtur til Isfjorden
- 3-4 timers tur til bygden Rodebay
- Besøg i Knud Rasmussens museum
- Besøg i Kunstmuseum
- Vandretur efter gul rute i Ilulissat
- Vandretur til Sermermiut i Ilulissat
- Vandretur til fortidsminderne på teleøen i Sisimiut delvis let.
- Vandretur til præstefjeldet i Sisimiut
Der kræves god fysisk form.

Andet inkluderet:

- ½ pension på hele turen
- Bidrag til Rejsegarantifonden
- Bidrag til Rejsebureauforeningen
- Rejseledere på turen Jørgen Møller og Mona Nielsen Randers

Teknisk arrangør: Polar rejser

Rekvirer udførligt program med omtale af de enkelte dages program hos FN formand Bjarne Dalum, Kirkebakken 15, 8920 Randers NV - mail: bjarne.dalum@skolekom.dk og tlf. 29265280 - og her kan der også indhentes yderligere oplysninger. ●

Isbjerge, Grønland, Foto: Marianna Neraal, Norden.org.

profil
rejser

Eventyrlige rejser til det kolde nord

Oplev det bedste af Grønland eller Island på vores to populære rejser

Det bedste af Grønland på 8 dage

I den grønlandske sommer er det lyst døgnet rundt, så du kan opleve det bedste af landet både dag og nat.

Inklusive fly t/r, transport til og fra lufthavn, overnatning m/morgenmad

Afrejse: Hver tirsdag året rundt

7 nætter

Pris fra kr. **12.995,-**

Dagsprogram:

Dag 1: Ankomst til Kangerlussuaq.

Dag 2-3: På opdagelse i Kangerlussuaq. Gå tur på Indlandsisen. Nyd synet af moskusokser.

Dag 4-7: Oplev Diskobugtens hovedby Ilulissat/Jakobshavn. Se de gigantiske isfjelde i den mægtige Isfjord, der er på UNESCOs Verdensarvsliste. Tag også på hvalsafari eller bygdebesøg.

Dag 8: Hjemrejse til København.

Påsketur til Island - vores mest populære Island-rejse

5 nætter

Pris fra kr. **8.995,-**

Nyd seks dage i den islandske natur i selskab med dansktalende guide og masser af udflugter inkluderet.

Inklusive fly t/r, transport, overnatning, udflugter, guide samt flere måltider

Afrejse: 19. marts 2016

Dagsprogram:

Dag 1: Ankomst og indkvartering i Reykjavik

Dag 2: Udflugt til Den Gyldne Cirkel og middag på hummerrestaurant

Dag 3: Shopping og tur til Den Blå Lagune

Dag 4: Tur med store super jeeps til gletsjere, vulkaner og vandfald

Dag 5: Hvalsafari-udflugt i bugten udenfor Reykjavik

Dag 6: Hjemrejse til Danmark

www.profil-rejser.dk/arktiske-omraader • 77 33 56 37 • rejs@profilrejser.dk

Profil Rejser • Rosenørns Allé 29, 1. sal • 1970 Frederiksberg C • Medlem af Rejsegarantifonden nr. 2356

Værd at vide om rejser i Norden

Her er de bedste steder at forberede dig:

Her får du overblik.

<http://www.Norden.org/da/Norden-for-dig/rejse-til-eller-i-Norden>

Billigere og billigere at flyve i Norden

<http://jyllands-posten.dk/livsstil/rejser/ECE6706574/Rekordbillige+flyrejser+i+Norden/>

Syv rejsebøger om Norden

<http://www.b.dk/rejseliv/7-rejseboeger-om-Norden>

Så meget bruger vi på ferie:

<http://www.standby.dk/danskerne-rejser-for-54-milliarder-kr/>

Foto: Karin Beate Nøsterud, Norden.org

Katalogredaktion: Esben Ørberg: redaktion@foreningen-Norden.dk

Vi begyndte med Laxness i 2007 og vi sidder her endnu!

Rapport fra Foreningen Nordens læsekreds i Faaborg. Formanden Lisbeth Johansen fortæller:

I Faaborg har vi en velfungerende læsekreds, der startede i 2007 med læsning af Halldor Laxness "Islands klokke". Vi mødes i et klasseværelse i en af byens skoler hver 14. dag og er sammen i to timer, hvor vi diskuterer og snakker om den bog, vi har læst.

Vi kan være uenige om mange ting – det er både sundt og udviklende at få belyst et emne på en anden måde. En af deltagerne har en fremragende forbindelse med byens bibliotek og forsyner os med bøger af forfattere fra de nordiske lande.

Vi er ca. 12 i læsekredsen, naturligvis alle lidt ældre, de unge har jobs, små børn og kan ikke afse tid til læsning af bøger – det kan såmænd også knibe for efterlønnere

og pensionister. Vi er alle kvinder – har tidligere haft en mandlig deltager, og det var virkelig interessant at høre hans syn på de bøger, vi læste, men desværre er han holdt op – det er vi kede af, for kvinder og mænd har heldigvis ikke altid samme syn på tingene, og det er sundt at få det blandet.

Vi har hver især lidt med at drikke, og der kommer ofte stearinlys og lidt blomster på bordet, og det giver en hyggelig stemning, og ingen tvivl om, at vi alle har megen glæde af vor lille læsekreds. Og så har vi en lille førjul sammenkomst på en af byens restauranter.

Vi kan kun anbefale meget, at andre afdelinger også får etableret en læsekreds – det giver virkelig indhold i livet, og når vi går hjem, glæder vi os til næste gang, vi skal mødes. Altid. ●

Glimt fra Faaborg Læsekreds, som ikke er den eneste i Foreningen Norden-regi. I Frederikshavn mødes eksempelvis hele 34 læsende i fem grupper en gang om ugen i kirkens sognehus. Disse 'Nordisk Litteraturvenner' er så sammentømrede, at de en gang om året tager til opera i Göteborg, Oslo eller København.

Lad os dæmpe retorikken

Foreningens store konference om ytringsfrihed bragte store baltiske, russiske og nordiske organisationer så tæt sammen, at de kunne formulere et overraskende konstruktivt slutdokument. Her på siderne kan du læse uddrag af dokumentet samt uddrag af talerne fra professor Chr. F. Rostbøll og generalsekretær Peter Jon Larsen.

Konferencen blev planlagt da Ukraine-krisen var på sit højeste i 2014. Konferencen blev faktisk til, fordi situationen i det nordøstlige Ukraine var krigslignende. Måske kunne civilsamfundenes organisationer bidrage til at dæmpe spændingen? Det ønske lå bag Foreningen Nordens initiativ til konferencen sammen med baltiske og russiske NGO'er.

Konferencen fandt sted på Københavns Universitet i november. Læs mere her: ngo-ku.org

Reykjavik 2010, demonstration for en Icesave-lov.

Foto: Ane Cecilie Blichfeldt

Advarsel til foreningerne:

Pas på med at komme for tæt på magten

Professor Christian F. Rostbøll holdt åbningstale på konferencen, der var arrangeret i samarbejde med Københavns Universitet som led i aktiviteterne under danske regerings formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015.

Vi har valgt nogle af de mest tankevækkende citater fra Rostbølls tale:

"En af udfordringerne for NGO'er er på den ene side at blive magtfulde nok til at være i stand til at have indflydelse på regeringen og på den anden side at vedligeholde den nødvendige uafhængighed for at kunne føre tilsyn med magten."

"Demokrati er et kontinuerligt og aldrig fuldent projekt. I de nordiske lande bryster vi os af vores demokratier. Vi har høj valgdeltagelse ved valg. Vi har konkurrence blandt adskillige meget forskellige partier. Penge spiller ikke en stor rolle i politik. Vi har pressefrihed og diversitet i medierne. Vi har ytringsfrihed og en energisk offentlig debat. Vi har foreningsfrihed, aktive NGO'er og frivillige foreninger. Vi har et dynamisk civilsamfund. Men også i de nordiske lande er demokrati et ideal, vi kun kan stræbe efter – ikke noget vi helt har opnået."

"Sommetider opfattes borgerrettigheder som ydre begrænsninger for demokratiet. Men borgerrettigheder er ikke bare begrænsende for demokratiet; de muliggør også demokrati. Det betyder at kampen for borgerrettigheder er en kamp for uddybningen af demokrati. Nogle vil mene, at hvis flertallet beslutter at begrænse visse rettigheder er dette yderst demokratisk. Men det er en farlig misforståelse."

"Ikke alt hvad der besluttet af en demokratisk valgt regering er demokratisk. Frit og retfærdigt valgte regeringer kan ikke beskytte sig imod kritik baseret på det faktum at de er demokratisk valgte; de kan og bør blive kritiseret for at være udemokratiske (og ikke kun uretfærdige), hvis de begrænser borgerrettigheder, som er nødvendige for at opretholde en demokratisk proces."

"Civilsamfundets organisationer bør erkende, at de er en del af, hvad vi kunne kalde en diskursiv kamp om den korrekte betydning af og begrænsning for borgerrettigheder. Vi kan ikke bare tage disse rettigheders betydning for givet og antage at det eneste problem handler om, hvorvidt borgerrettigheder er overtrådt eller ej. Forskellige grupper i samfundet vil til tider have forskellige opfattelser af, hvad en ret betyder og indebærer."

Østersøregionen finder sammen

Folkelige organisationer fra landene omkring Østersøen advarer mod svækket demokratisk udvikling.

Uddrag af det dokument, som konferencens organisationer blev enige om at anvende som arbejdsgrundlag i de kommende år:

Tolerance, frihed til at udveksle synspunkter og overbevisninger, respekt for alle menneskerettigheder og ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed er forsikret gennem internationale aftaler mellem FN, Europarådet og OSCE.

NGO'erne understreger at disse aftaler er bindende for alle de baltiske lande. Vi opfordrer alle de baltiske lande til at sikre respekten for de demokratiske og en demokratisk udvikling i alle baltiske stater og tillade bidrag fra frie, uafhængige organisationer og frit grænsenedbrydende samarbejde mellem NGO'er omkring Østersøen. Vi ønsker at Østersøen bliver et område med bæredygtig miljøudvikling, gensidig tillid og demokrati.

Ved at erklære vores krav til samfundene, erklærer vi også et krav til os selv og opfordrer alle NGO'er til at arbejde imod den destabilisering, der har fundet sted vores lande imellem under den nuværende situation i Ukraine og dens eftervirkninger.

Forholdet mellem Rusland og dets vestlige naboer bør ikke hæmme forholdet mellem civilsamfundsorganisationer i vores region. Mellemfolkelige relationer kan blive et redskab til at finde demokratiske og lovlige løsninger af mange problemer i området, da de udgør en platform for åben debat for at undgå konflikter.

Trods politiske spændinger er vi naboer og vi stræber efter at vedligeholde stabilitet og udvikling gennem dialog og internationalt samarbejde.

Blandt underskriverne var: **Foundation for Public Participation, Letland, Estlands Institut for Menneskerettigheder og FN Forbundet i Rusland.**

I skyggen af Ukraine-konflikten:

Dialog vigtigere end nogensinde

Foreningen Norden's generalsekretær Peter Jon Larsen sagde i sin velkomsttale, at Ukraine-konflikten bragte mindelser om Den Kolde Krig:

- Vi vidste, at det ville blive svært at mødes og endnu vanskeligere at blive enige om, hvilken vej vi skal gå. Men vi ville gøre forsøget, fordi vi ser det som en pligt for folkelige organisationer at gøre, hvad vi kan for at få dialogen tilbage. Vi har alle oplevet, at konfrontatorisk retorik gør befolkninger usikre, fordi alle ved, at hadsk tale kan få katastrofale konsekvenser, som ikke kan rulles tilbage.

Peter Jon Larsen mindede om, at konferencens deltagere stammer fra alle verdenshjørner rundt om Østersøen:

- Historisk kommer vi mange steder fra. Men i dag bør vi rejse sammen, fordi vi alligevel ender nogenlunde samme sted i morgen. Det sørger globaliseringen for. Den er endestationen, hvorfra vi skal skabe betingelserne for at leve i frihed, fred og velstand. Fundamentet er dialog og ikke konfrontation. ●

Vide grænser for ytringsfriheden. Foto: Karin Beate Nøsterud.

Klima:

Sig ikke at samarbejdet halter

Det nordiske samarbejde på COP21 vakte enorm opmærksomhed, fordi landene markerer sig samlet og ikke hver især.

Hvem siger, at de nordiske lande ikke samarbejder nok? Det vil være svært at hævde, at der mangler samarbejde på klima- og energiområdet. På klimakonferencen COP 21 stod de nordiske lande sammen om flere end 50 mindre konferencer, hvoraf de fleste var tilløbsstykker. Eksempler på emner: Hvordan hjælper vi Ukraine med at spare på energien? Hvordan håndterer vi bedst vores affald? Nye veje inden for grøn finansiering. Privat-offentligt samarbejde om et renere Arktisk Ocean. Hvordan vil Sverige blive verdens første land, der ikke bruger fossile brændstoffer?

Svenskerne helt i front

I det hele taget var Sverige i det nordiske førersæde på COP 21. Svenske forskere, embedsmænd, virksomhedsledere og politikere dominerede fuldstændigt den nordiske pavillon, som Nordisk Ministerråd havde taget initiativ til under overskriften New Nordic Climate Solutions.

Tilbage i 1990'erne var de nordiske lande de første, der viste, at det kunne lade sig gøre at skabe økonomisk vækst og samtidig sænke klimaudslippene. Det er et budskab, der gav genlyd ved COP21, hvor udviklings- og industrilande i fællesskab forsøgte at finde nye veje mod en bæredygtig fremtid.

Set på COP21: Finske byer giver hinanden håndslag på enorm reduktion af drivhusgasser.

Energisamarbejde

Det nordiske energisamarbejde var et andet fokusområde i den nordiske pavillon, idet energisamarbejdet i Norden i år kan fejre 100-års-jubilæum. Faktum er, at de nordiske lande har 25 års forspring i forhold til at gøre el-produktionen fossilfri, hvilket i høj grad skyldes det fælles nordiske el-marked og den nærmest perfekte balance mellem de vedvarende energikilder i regionen.

Energikilder som vind, vand og biomasse i de forskellige lande supplerer hinanden og de nordiske landes energipolitikker har i flere årtier sikret gode forudsætninger for langsigtet planlægning.

De nordiske lande indgik på COP21 et partnerskab med Verdensbanken til en værdi af USD 500 millioner, som skal give klimaindsatsen i udviklingslandene et løft. ●

Glimt fra den nordiske pavillon på COP 21 i Paris.
Foto: Johannes Magnus, Norden.org.

Verdensrekord i højtlesning

Klokken er 19 mandag den 9. november sidste år. Tæt på årets mørkeste tid. 2000 steder i Norden sidder 200.000 mennesker og venter i mørket. Kun stearinlys er tændt. Det er skumringstimen, ja, faktisk er det allerede mørkt. Vi er til verdens største højtlesning. Om lidt træder oplæseren frem og læser op fra Islændinge-sagaernes fortælling om det stærke venskab mellem Egil og Arenbjørn.

Denne scene udspandt sig flere hundrede steder i Nordisk Biblioteksuge i Danmark, det efterhånden velkendte projekt under Foreningerne Nordens Forbund og de nationale foreninger Norden.

Ideen er at udbrede nordisk læsning, litteratur og uddannelse i Norden og nærområderne. Det blev en uge fuld af højtlesning, udstillinger, debatter og kulturoplevelser på tusinder af biblioteker, skoler og forsamlingslokaler over hele Norden. Når det er mørkest i vores lande, tænder vi et lys og læser bøger. Dette er grundidéen i Nordisk Biblioteksuge.

Nordisk Biblioteksuge består af to dele - Morgengry (højtlesning for børn) og Skumringstimen (højtlesning for voksne). Foreningen Norden i Danmark var særdeles aktiv i Skumringstimen. Flere end 50 af foreningens 100 afdelinger var med til at arrangere højtlesningerne, som gav genlyd i de lokale medier. Mens landsmedierne ikke gjorde noget ud af denne uofficielle verdensrekord, blev arrangementerne flittigt omtalt og dækket i lokal- og ugeaviserne.

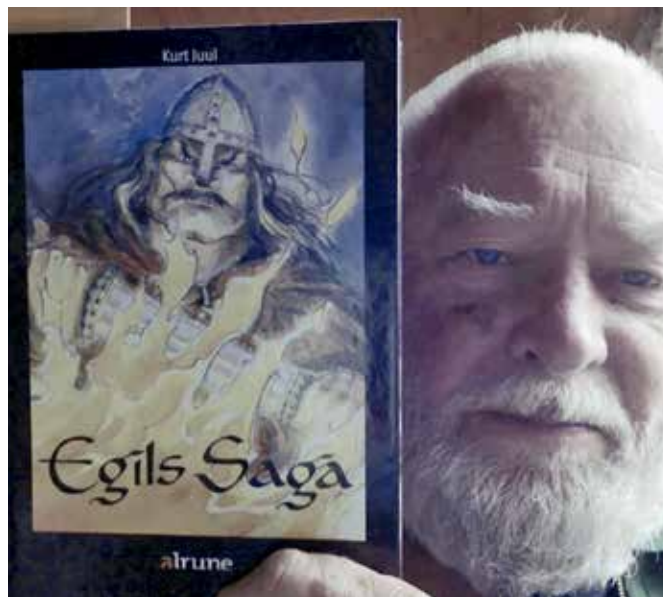
Næstformand i Foreningen Nordens afdeling Vordingborg-Møn, Herbert Silz, skriver her lidt om Islændingesagaerne og den lokale skumringstime:

Vi regner Island for et af de nordiske lande, beboet af folk, der ligner os på mange måder, af indvandrere.

Der var ikke nogen indfødte, der skulle udsættes for folkemord først. Omkring år 800 ankom de første nordmænd til et tomt land.

Islændingesagaerne anses som et af Nordens vigtigste bidrag til verdenslitteraturen. De fleste sagaer handler om koloniseringstiden mellem 900- og 1100 tallet, da Island blev befolket af nordboere, først og fremmest nordmænd, almindelige mennesker som bønder og fiskere. Island er i centrum. Skrivekunsten blev mere almindelig i 1200-tallet. Fortællingerne har overlevet gennem mundtlige beretninger gennem flere generationer, inden anonyme forfattere skrev dem ned. Ordet "saga" kommer af verbet "segja", som betyder "sige" eller "fortælle".

Den tekst, der blev læst op er fra de Islandske Sagaer, nemlig afsnittet om venskabet mellem skjalden Egil og høvdingesønnen Arenbjørn - og et gammelt mellem-

Herbert Silz med Egils Saga, som han introducerede. 50 tilhørere mødte op på Vordingborg Bibliotek for at lytte, da Karen Egholm læste op og Per Østergaard og Henrik Rosenvænge stod for den musikalske underholdning.

værende med Erik Blodøkse. Hvis man vil have et godt udbytte af teksten, kræver det nogen forberedelse. Det myldrer med personer og sidehistorier.

Typisk for sagalitteraturen er, at den kombinerer prosa med digtning. Disse indslag er med til at bryde handlingen, samtidig med de demonstrerer en anden form for kamp end den ren fysiske: en skarp tunge eller pen kunne godt fungere som våben. Versene bidrager også til at gøre teksterne mere poetiske.

Sagaerne byder på et væld af stærke følelser, ofte brutale fremstillinger af vold og mord, men samtidigt skildrer de også, hvor stærke båndene mellem mennesker kan være.

Loyalitet var et vigtigt begreb dengang, og det kommer tydeligt frem i Islændingesagaerne. Loyalitet og venskab sættes i kontrast mod had og hævn, og skildrer fortidens syn på slægts- og venskabsbånd.

I mødet med Islændingesagaerne kan vi spørge os selv om hvad vi værdsætter ved vore relationer til venskab i dag. Er vi lige så trofaste mod vores venner, som de var dengang? Moderne venskaber sættes på helt andre prøver. Nu er den største kamp måske den at finde tid til hinanden, og vise at man ønsker at prioritere venner i en tid, hvor der findes så meget andet, som kræver vores opmærksomhed.

Samfundet fokuserer mere på individet end på sammenholdet, men vi må ikke glemme at andre har brug for os og at vi har brug for andre. Vi må tage et valg for at bevare og pleje de gode relationer. ●

Nivaagaard:

Sveriges store landskabsmaler

Til 31. januar

Det blomstrende frugttræ, 1877, Nationalmuseet i Stockholm

Carl Fredrik Hill (1849-1911) er original og anderledes, men kendskabet til denne store svenske landskabsmaler er alt for ringe i Danmark. Det råder Nivaagaards Malerisamling nu bod på med denne første store udstilling i lang tid af kunstneren herhjemme. Stort set alle værker er lån fra svenske museer og private ejere.

Carl Fredrik Hill blev uddannet på Konstakademiet i Stockholm. Efter kun et par års studier drog han i 1873 til Frankrig, hvor han etablerede sig i kunstens hovedstad Paris. Han arbejdede intenst og var uhyre produktiv, men først på året 1878 brød han sammen og blev indlagt. Det blev konstateret, at han led af en paranoid psykose, ski-

zofreni. Han var da 28 år. Under sygdommen ændrede hans kunst karakter fra et impressionistisk præget maleri til et mere ekspressivt og symbolsk udtryk.

Hills dramatiske livsskæbne har gjort, at han i en lang periode var så godt som ukendt. Først i 1933 viste man kunsten fra hans sygdomsperiode sammen med hans malerier i en omfattende udstilling på Konstakademiet i Stockholm. Her fik publikum og kritikken for alvor øje for hans suveræne og originale kunst. For modernisterne blev han en foregangsmand. De så ham som en ekspressionist før ekspressionismen og en surrealist før surrealismen. ●

Flere ældre medlemmer, tak!

Mogens Jensen er ny formand for Foreningen Norden. Det besluttede 150 tillidsfolk i Vejle. Han bebudede en mere markant medieprofil for Foreningen og er ikke spor bekymret for foreningens aldersmæssige sammensætning.

Den nye formand omtalte på repræsentantskabsmødet foreningens medlemsmæssige status. Han roste det enorme engagement, der lægges for dagen lokalt – og fortsatte:

- Jeg ved godt, at også Foreningen Norden har haft medlemstilbagegang. Men den gode nyhed er, at den ikke er nær så stor, som mange andre foreningers. I kan være stolte over, at vi er 10 gange så mange medlemmer, som der er i de andre foreninger, der arbejder med internationalt samarbejde på forskellige områder. Det viser, at den folkelige opbakning til det nordiske samarbejde fortsat har stærke rødder i den danske befolkning.

Modne medlemmer et stort plus

- Jeg ved også godt, at aldersgennemsnittet i foreningen godt kunne være lavere, uden at vi ville græde af den grund. Vi skal selvfølgelig være opmærksomme på, at den nordiske ide kun kan leve videre, hvis også yngre mennesker kan samles om den. Og vi skal også, sammen med Foreningen Nordens Ungdom, styrke den folkelige nordiske indsats over for de unge. For

deres skyld – men så sandelig også for vores skyld og for vores sag.

- Men vi skal også værdsætte at så mange 50+ fortsætter med at være aktive og melde sig ind i foreningen. For antallet af ældre stiger, og nutidens ældre er langt mere aktive og friske og livslystne end for et par generationer siden, så det er godt hvis Foreningen Norden også kan tiltrække endnu flere i den målgruppe. Hos os skal der ikke være nogen aldersracisme!

Medierne skal opdage os!

- Jeg vil gøre mit til, at også de landsdækkende medier opdager, at der er noget, der hedder nordisk samarbejde. Nok ikke helt på samme måde som den tidligere formand – men vi er nødt til at arbejde stærkere med, hvordan også vi kan bidrage til at præsentere den nordiske dagsorden i medierne.

Norden er en brik i verden

- Norden har aldrig isoleret sig fra verden, vi har aldrig lukket os om os selv. Vi har hele tiden ønsket at være en aktiv del af verden. Vi har en stor andel i opbygningen af de internationale strukturer, som bl.a. Europarådet og FN. Vores internationale arbejde for fred, menneskerettigheder, velfærd og retfærdighed skal præge vores arbejde også nu og i fremtiden. Ellers vil kommende generationer med rette kunne spørge: Hvor blev I af, mens tid var?

Formand Jensen instruerer generalsekretær Larsen. Foto: Jørgen Andresen.

Ikke noget hovedværk, ifølge ham selv, men melodien går rent ind; Four Jacks-udgaven af Mandalay.

Gudsbenådet fortæller

Som dreng kunne han tryllebinde klassen med sine fortællinger. En af de første var en opdigtet udflugt til Mossø. Han beskrev ikke bare udflugten, men også en forbrydelse undervejs - med klassekammeraterne som genkendelige figurer. Denne veksling mellem dokumentarisme og fiktion gjorde ham senere landskendt for voksen-satire. Ikke mindst de kærligt-kritiske parodier på Poul Nyrup Rasmussen, som han ligner rent fysisk.

1988: Mogens, far Harry og bror Peter.

Året efter Mossø-udflugten skrev og fremførte den 11-årige historiefortæller en række humoristiske indslag, dengang kaldet sketches, med sig selv i alle roller over for kammeraterne og deres forældre. Også små smalfimshistorier blev det til for den unge, filminteresserede morsingbo.

Åbner døren med humor

Måske er humor Mogens Jensens tillægsgevinst. Inde i den 196 centimeter høje, mørk- og slipseklædte politiker findes et legebarn, som gerne gør nar af sig selv – og andre. Humor, især den ironiske og satiriske, afvæbner og åbner døre rent menneskeligt. Smilet er den korteste vej til hinanden, siger han.

Et godt eksempel er den cabaret-gruppe, som Mogens Jensen turnerede rundt i landet med i 90'erne. Det var fra gruppens grundstof, at Poul Nyrup-imitatoren opstod. Mogens Jensen havde været Nyrups kampagneleder op til hans første statsministerperiode i 1993, og venskabet mellem de to rækker stadig til lejlighedsvis forestillinger som duoen "Poul & Poul". Selv mener Mogens Jensen dog, at hans glansrolle er som Prinsgemal i Christiansborg-revyen, hvor han har optrådt i samme rolle hvert år siden 2006.

Et skelsættende år

Der kunne ellers let være sat en stopper for Mogens Jensens løbebane som både kreativ og politiker, da hans hjemmehjælper-mor døde af kræft som 46-årig i 1982. Storebroderen var flyttet hjemmefra og 18-årige Mogens og faderen boede nu alene sammen - med den nybagte student Mogens som husholder. Midt i sorgen kom der et jobtilbud fra DSU, som indebar bopæl i København. Faderen var stolt på sønnens vegne og opmuntrede ham til at tage jobbet. Havde faderen derimod haft brug for sønnen i hjemmet, var Mogens blevet på Mors.

Mors er stadig – 35 år senere – stedet, hvor Mogens Jensen oplever, at hans identitet blev skabt. Det er her hans slægt stammer fra. Moderen kom ganske vist fra Jebjergovre på den anden side af det smalle Sallingsund, men alle havde hjemstavn inden for en omkreds af 20 kilometer. Oldefaderen var tømrer og bedstefaderen matros på Sallingsund-overfarten med tilnavnet Pinen & Plagen.

Hans egen far var udlært ekspedient inden for meter-vare hos 'Damernes Magasin' i Nykøbing, Niels Jensen & Søn, hvor også Mogens fik sit første arbejde. Faderen blev arbejdsløs i en længere periode og det virkede som et stort nederlag for ham. Senere fik han dog arbejde på jernstøberiet indtil han, nedslidt af gigt, blev 'reddet' af efterlønnen. Han døde dig som 67-årig i 1992.

Successen med Søren Dum

På vej mod den professionelle politiker blev der lagt mærke til den unge konsulent i Bevægelsen. Når han rørte ved noget, fik det gennemslagskraft, akkurat som i skoletiden. Et af eksemplerne er Søren Dum, en tegneseriefigur om den socialt svage Søren, som havde det svært med både folkeskole, værnepligt og læreplads. Det blev til tekster til tre Søren Dum-hæfter med tegninger af Claus Deleuran.

Senere i 80'erne skaffede Mogens Jensen en kvart million kroner fra tipsmidlerne til en lille spillefilm – med DSU-medlemmer som skuespillere – om en DSU-afdeling, som fik forpurret, at en lokal metalvarefabrik kunne levere del-elementer til mellemdistanceraketter. Bl.a. Odsherreds nuværende borgmester Thomas Adelskov har blandt andre en dramatisk rolle i denne 'nedrustningsfilm', men også andre socialdemokratiske politikere som Henrik Sass Larsen og Norddjurs' Borgmester Jan Petersen har måttet lide under Jensens filmambitioner.

Homoseksuel – et livsvilkår

Mogens Jensens forældre nåede ikke at opleve, at han kom i Folketinget og han nåede heller aldrig at fortælle dem, at han er homoseksuel.

- Jeg har altid været klar over, at jeg var tiltrukket af mit eget køn. Selvom jeg havde pigekærester, fandt jeg allerede i starten af 20'erne ud af, at jeg er homoseksuel. Jeg kunne godt have fortalt mine forældre det, men det ville have været svært. Sex var ikke noget, vi talte om.

- Det at være homoseksuel er et livsvilkår og lidt af en omkostning. Andre skal jo ikke forklare, at de er heteroseksuelle. Men da jeg skulle opstilles i Herning, talte vi helt åbent om det. Folk spurgte ind til det, og jeg var glad for at kunne signalere åbenhed.

- Politisk set har min seksuelle observans dog gjort mig bedre til at se med minoritetssøjne. Jeg er stolt over at have været med til at sikre seksuel ligestilling i Danmark og endda få det med i regeringsprogrammet. Det var også i vores regeringstid, at vi fik lovfæstet kirkelig vielse af homoseksuelle.

1970: Mor Ebba sammen med sine sønner.

Efter en række år i parforhold lever Mogens Jensen i dag alene, hvilket har passet godt til en travl tid som minister, hvor der er mindre tid til familien.

Nyttige Norden

Mogens Jensen har en meget pragmatisk tilgang til Norden. For ham har det nordiske først og fremmest været begrundet i praktisk nytte:

- I alle mine job har vi haft stærke nordiske netværk, hvor vi kunne se og forstå, hvordan de andre løste opgaverne, som jo ofte var af samme karakter. Vi snupede bare fra hinanden og skabte brugbare løsninger.

- Men også ude i verden, i FN, EU og Europarådet, stimler de nordiske sammen! Det er jo så let at søge sammen – også på ministerniveau – fordi vi kan se en fordel i det. Vi har respekt for nordiske venner og bekendte, og det er i det hele taget et nordisk kendetegn, at vi er åbne, direkte og uden omsvøb. Derfor samarbejder vi så godt. Især når vi har foreninger som Norden til at holde os til ilden, hvad enten vi er politikere, embedsmænd, organisationer eller virksomheder, siger han med et let smil. ●

Lemmedasker på fotooptagelse

Bertel Haarder:

Udlandets interesse styrker nordisk identitet

Kulturministeren er optaget af, hvad der sker med os i Norden, når vi får international opmærksomhed. Her fortæller han, hvad opmærksomheden kan bruges til.

Vi møder Bertel Haarder under afslutningen på ekspertseminar om Norden og offentligheden midt i december. I to dage har han haft været vært for nordiske kulturministerkolleger, topembedsmænd og et hav af fremtrædende medie- og kulturpersonligheder som sprogprofessor Jørn Lund, forlagsdirektør Johannes Riis og DR-direktør Tine Smedegaard Andersen. I grupper og plenum forsøger de alle at finde ideer og modeller til et mere samlet og mere synligt Norden.

Derfor er det også et godt tidspunkt for Norden Nu at møde Haarder. Den danske kulturminister er vældig opildnet af de mange ideer fra seminaret. Ikke mindst er han optaget af, hvad der sker i Norden, når udlandet får øjnene op for os:

- Det nordiske træder i karakter ved mødet med udenlandske interesser. Lad os tage tv-serierne. Den store udenlandske interesse er med til at åbne vores øjne for kvaliteten i vores egen tv-produktion. Når udlandet viser interesse, er det tegn på, at vi har skabt kvalitet. Eller tag mad. Når nordiske restauranter får Michelin-stjerner, får vi øjnene op for madens kvaliteter. Når mode og design slår an udlandet, får det en stærkt effekt hos os selv.

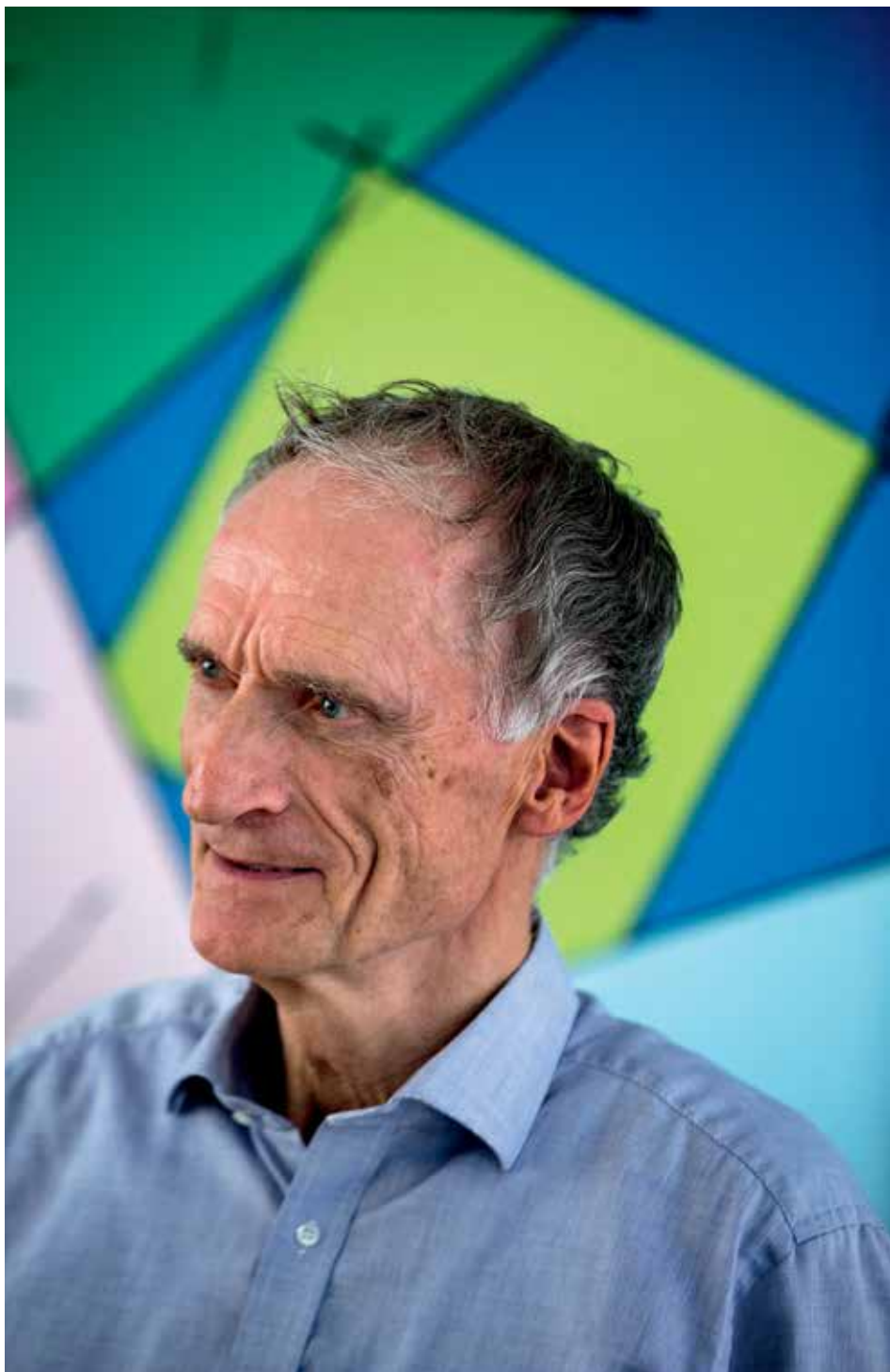
Styrket nordisk identitet

- Når Nordic Noir bliver et begreb ude, skaber det identifikation hjemme. Vi skærper vores nordiske identitet, når vi ser på det samlede billede af, hvad udlandet kender os for, nemlig dansk mad og film, norsk litteratur, svensk musik og finske skoler og meget andet.

Bertel Haarders begejstring for, hvordan udlandets interesse smitter positivt af på vores opfattelse af egne bedrifter, er også baggrunden for den store nordiske satsning i 2017. De nordiske kulturministre sætter alle sejl til for at en Nordisk Kunst- og Kulturfestival i London skal give internationalt genlyd, akkurat som Nordic Cool ramte USA i 2013:

- Det fantastisk ved Nordic Cool var, at fremstødet, der blandt andet involverede 700 kunstnere, i overvejende grad var finansieret af amerikanske penge. Det er jo ingen kunst at præsentere det nordiske i udlandet, men når udlandet vil betale for det, er det tegn på kvalitet.

- Manglende interesse fører til manglende efterspørgsel. Hvis der ikke er folkelig interesse, er der ikke politisk interesse og heller ikke markedsinteresse. Derfor skal vi stimulere den nordiske interesse gennem stærkt indhold, kvalitet og gode fortællinger, siger Haarder. Foto: Finn Frandsen.

Festival – også for folket

- Jeg ønsker, at vi med nordiske brands inden for mad, design, mode, teater, film og kunst kan tiltrække almindelige mennesker og skabe en bred, folkelig festival. Nordisk Ministerråd har sat skibet i søen, og når det sejler ind til Southbank Centre i 2017, håber jeg, at det er lykkedes at skabe samarbejde med fonde og virksomheder, så de nordiske fortællinger kan blive oplevet som en kæmpemæssig nordisk kulturbølge.

Bertel Haarder er ikke kun optaget af nordiske fremstød i den store verden. Han har flere budskaber, som han gerne vil have højere op på dagsordenen. En af dem handler om film:

- Det må kunne lade sig gøre at få skabt en ophavsrest-system, som bevirker at film kan sendes i de nordiske lande uden at skuespillere og producenter skal have betaling fra hvert land. Vi skal have fjernet de digitale grænser, så det bliver muligt at købe en samlet ophavsret for hele Norden.

Vi må beskytte os

Haarders optimisme blegner, når talen falder på de fysiske grænser:

- Vi har jo i årevis gjort, hvad vi kan for at fjerne de fysiske grænser mellem vore lande. Eller i det mindste reducere

grænsehindringerne til et minimum. Men når Tyskland og Sverige får millioner af mennesker til at søge til sig, så må vi beskytte os. Jeg må dog indrømme, at jeg ikke havde forestillet mig, at Øresundssamarbejdet skulle gå i bakgear. Det er ulykkeligt, hvis flygtningesituationen går ud over det samarbejde på tværs af Øresund, som vi møjsommeligt har skabt gennem de seneste mange år, siger Haarder. ●

FAKTA

Nordisk Kulturfestival, London, 2017

De nordiske kulturministre har nedsat en permanent styregruppe med repræsentation fra alle nordiske lande, Grønland, Færøerne og Åland. Gruppens opgave er at lede og koordinere fremtidige 'Nordiske kultursatsninger' i udlandet, hvoraf London i 2017 bliver den første. Inspirationen kommer fra Nordic Cool i Washington i 2013.

For at blive anerkendt som fællesnordisk kultursatsning, skal projektet have uomtvistelig kvalitet samt interesse ikke blot lokalt i udlandet, men også i de nordiske lande. Der udpeges en national koordinator for hvert nordisk land samt en projektleder i det pågældende udland.

Nordisk Kulturuge på Rude Strand

Foreningen Norden og Rude Strand Seniorhøjskole

går i 2016 igen sammen om at udbyde kurset "Nordisk Kulturuge".

Pluk fra programmet fra 21. til 27. februar:

Den norske forfatterinde, sprogforsker og professor, Helene Uri bidrager med foredrag om sit forfatterskab.

Lektor ved Kbh. Universitet, ass. professor, forfatter, foredragsholder Pia Søltøft udgav i oktober 2015 bogen "Kierkegaard og kunsten at vælge sig selv". Hun holder foredrag med samme titel.

Foredraget "Skandinavien rundt i havkajak" ved eventyrer, forfatter og guide, Erik B. Jørgensen.

Aktuelt teologisk tema med udblik til de øvrige nordiske lande ved professor i etik og religionsfilosofi ved Aarhus Universitet, Svend Andersen.

Aktuelle forhold om Arktis ved ass. professor, Department of Political Science and Public Management, Jon Rahbek-Clemmensen.

"Broderfolk og slagsbrødre" ved cand. phil i historie, Ph.D. i Internationale Studier, ekstern lektor ved Københavns Universitet, Lars Hovbakke Sørensen.

Solokonzert ved Tue West; sangmager, vil underholde med egne sange og fortælle om sin karriere. Johan Herold vil spille og synge med os i løbet af ugen.

Klosterkirken i Horsens vil en aften underholde med sit kor på 8 korsangere (oktet).

Heldags udflugt til Aarhus med besøg i Den Gamle By og Væksthusene i Botanisk Have.

Smag endvidere på Nyt Nordisk Køkken ved højskolens køkkenchef Ditte Andersen.

Se mere på skolens hjemmeside: www.rudestrand.dk
Kursusleder er Arne Nielsen, Foreningen Norden og Forstander Ulla Fisker, Rude Strand Seniorhøjskole

PP

Magasinpost
UMM
Id nr.: 46517

WEEKEND I MAGISKE ISLAND

Pris pr person i delt dobbeltværelse er fra **3.110,-**
og er inkl. fly t/r, to hotelnætter med morgenmad og
halvdagstur til Blue Lagoon.

To skønne dage i Island inkl. halvdagstur til berømte Blue Lagoon og masser
af tid til at opleve trendy Reykjavik og Islands betagende natur.